

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az Országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek),
Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Közletken.

1898. nov. 26. d. e. 10 ó. Szegei kiáll. rend.-bizottság ülése.
26. d. u. 4 ó. OMGE. igazgatóválasztmányi ülése.
27. d. e. 10 ó. OMGE. közgyűlése.
28. d. e. 10 ó. Szövetségi II. nagygyűlése.

Meghívó

a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének f. évi november hó 28-án, azaz hétfőn délelőtti 10 órakor a Közletke nagytermében tartandó évi rendes

II-ik nagygyűlésére.

Tárgysorozat.

1. Elnöki megnyitó.
2. Jegyzőkönyv hitelesítésére két tag válaszlása.
3. Szövetségi tagok bejelentése és felvétele.
4. Jelentés a szövetségi iroda f. évi működéséről.
5. Az 1897. év számadásainak bemutatása s a felmentvény megadása.
6. Az 1899. évi költségvetés megállapítása.
7. Az 1899. évi működési program megállapítása.
8. Szegei mezőgazdasági országos kiállítás.
9. A végrehajtóbizottság előterjesztése a mezői munkaszervezés tárgyában.

10. Memorandum a terményzáloglélvi kérdéséről.

11. Javaslat egy országos jégbiztosító szövetkezet létesítése tárgyában.

12. Szövetségi tagok előterjesztései az alapszabályok II. R. 23. §-a alapján.*

Gróf Desseuffy Aurél s. k. előnök.

* 23. §. Hogy a szövetséges gazdasági egyesület javaslatát, vagy a földmívelési miniszter által a nagygyűlés elé terjesztett tárgyak a szövetségi nagygyűlés előtérbe legyenek, szükséges, hogy azok a szövetségi nagygyűlés megtartása előtt 10 nappal ki nyomatás s a küldöttök között való szótörzési szövegéből az Országos Magyar Gazdasági Egyesület elnökének vagy a végrehajtó bizottságának bekielölésnek.

Az OMGE. közgyűlése.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület 1898. évi rendes közgyűlése november hó 27-én, azaz vasárnap délelőtti 10 órakor tartja meg a Közletke nagytermében.

A gyűlés tárgysorozatát a „Köztelek” 91. számában közöltük.

Kérelom a szőlő- és gyümölcs- szállítás érdekében.

A m. kir. államvesutak által ugyanon összehajlító díjszabási fizetek munkánál jelenleg lévén folyamatban, hogy azokra a gyümölcs- és szőlőszállítást lebonyolító állomások is mind felvehető legyenek; tekintve az ügy fontosságát tisztelettel kérjük a T. Társ. egyesületeket, szőlőszeti és borászati felügyelőségeket és mindazon alispáni hivatalokat, melyekhez egyesületünk ez ügyben kérdést intézett, hogy a gyümölcs- és szőlőszállításra vonatkozó bekrét adatokat egyesületünknek két hét alatt beküldeni sziveskedjenek.

Igazgató.

OMGE. Évkönyve.

Az OMGE. 1897-98. évi működéséről beszámoló Évkönyvét az OMGE. tagjainak e hét folyamán küldöttük szét.

Az Évkönyvet tagjaink díjtalanul kapják. Az Évkönyvben a tagok névsora is ben foglaltatik, az illető tag neve után is ben tette, ha alapítványi kamattal vagy évdíjjal hátralekban van; kérjük tagjainkat a hátralekhoz bekielölésére, nehogy peres eljárással legynék kénytelenek terütre lenni.

Akik az Évkönyvet f. hó 23-ig meg nem kapnak, sziveskedjenek megreklamálni, mert addig minden tagunknak szét lesz küldve az előtünk ismert czímre.

Igazgató.

Közgazdasági szakosztály ülése.

(1898. november 17.)

Jelen voltak: gróf Zeleński Róbert előnöklete alatt Dujanosics Sándor, az OMGE. alelnöke, Balogh Lajos vasadi, Bálinty Pál, Bauer Antal, Bernád István, Csepédy Tivadar, dr. Csillagh Gyula, Farkas Mihály, Galgóczy Károly, Károlyi Sándor gróf, Károlyi Rezső, Lőcherer Andor, báró Malcoms Jeromos, Farkert Alajos és de Follera Bruno egyesületi tagok, a tisztviselőik részéről Szilassy Zoltán szerkesztő-titkár, Jaszenszky Pál és Buday Barna titkár, Szporon Vilmos s-titkár és Ribinek Gyula ügyvezető titkár, mint előadó. Gróf Zeleński Róbert a szakosztály elnöke üdvözlő a megjelent tagokat, megnyitja az ülést, melynek első tárgya

a terményzáloglélvi kérdése,

melyre nézve az előadói javaslat a Közletke lapban közzé volt téve és minden tagnak alkalma volt az elaboratumot átolvasni, annak felolvasása szerint főlegesen, felkéri előadót arra, hogy annak indoklását röviden előadói s a vitát bevezetni sziveskedjék.

Ribinek Gyula előad. A kérdés genézisét nem érinti, mindán azt előadói javaslatának elég bőven tárgyalta s inkább csak azon momentumokat fogja kiemelni, melyeket javas-

Mindennemű erótkaromnyok

mint

finom és goromba buzakorpa, szárazmoslék, malátacsira, olajpogácsa budapesti gyártmány, ugyszintén vidéki repcze, napraforgó, tökmagpogácsa legutánosabban szerezhető be

Gabonaneműek

a legelőnyösebben

értékesíthetők

a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél

V., Alkotmány-utca 31.

lata nem érintett. A zölgelhet kérdése két szempontból is kiváló fontossággal. Az egyik szempont a tágabb, könnyebb hitelalap, a másik a jobb értékesítés. Magyarországon mindkét szempont nagy fontossággal bír és elsősorban a gazdák közönségét érdekl, miután sem a könnyű hitel, sem az értékesítési tekintetben nem üzemlik oly állapotok, amelyek e tekintetben újításokról nem lehetne beszélni.

Há a hitel kérdését tekintjük s figyelembe vesszük, hogy a magyar földirtók osztály legjobban el van adósodva, hogy bizonyos ellentmondás van abban, hogyha a hitel könnyebb hozzáférhetőségéről beszélünk.

A zölgelhet mindössze csak egy lezáródás utjára, ha az nem az eladósodásba, hanem abból kivezet. Elabouratumban kifejezésre jutott, hogy a kisgazdára nézve nem annyira a zölgelhet, mint inkább a személyi hitelt tartja nagyfontosságúnak, ez utóbbit a szövetkezetek útján véli megvalósítani. Elabouratumban nem dombortotta ki annak szükségességét, hogy a hitelszövetkezetekkel kapcsolatban fogyasztási és értékesítési szövetkezetek szervezessenek, mert ezirányban éppen a "Hanya" megalakításával údvös mozgalom indult meg, a melynek fejlődését éppúgy be kell várni, mint az Országos Hitelszövetkezet Központ által alakított szövetkezetek haladását s hogyha ez intézmények fejlődnek, akkor képzhető a terményzölgelhet kérdésének megoldása a kisgazdánál.

A nagy-és középbirtokosnál inkább a termények értékesítése a fontosabb s a termények értékesítését pedig éppen a zölgelhet intézményi keretben elsősorban megoldandónak tartom. Addig az volt a legfőbb baja, hogy épp akkor terményeit a piacra hozta, ott összeroltott az áru s oly kínáló kezelezték, mely természetesen levezte magva után a gabonakeresés és ezt követő alkalmul kínálkozott a kereskedőnek arra, hogy a gazda e szorult helyzetét kiaknázza. Ezt volna a hivatkozott zölgelhet a közgazdasági intézményével kapcsolatos terményzölgelhet.

TÁRCSA

Az életmentő.*

Irtá: Bársány István.

Nagy-Szokod meglehetősen Szatmármezőre, Erdős határok között, amely a Szilagyiságon át Erdély felé huzadva hegyekké növekednek.

Nyáron szép ott a világ. A pászitos dombokon fehér eszda legel s tiszta, balzsamos levegőben messzire hallik a csordaszó és ténén kolompaja. A szarvasok a hajló dombok között néhol élnek téglavörös, széles csik húzókkal. A vízmosások vörössárga látszik ott, amelyet szinte kitégetett a napsugár.

Az ilyen sovány ságyagon aztán alig nő fü. Néhány tuskóboros cseveszedűk a vízmosás mellett, a tuskóboros lövisszűrő gébics lesekedik. A szőlőhegyen piros kendő, a kék viganó libben meg; sváb lévőkkel dolgoznak ott. A nagy távoltságban ösfelelyük ruhájuk tarkasága a környező zöddel; olyan a viganó közt a piros kendő s a kék viganó, mint egy-egy nagy viros.

Hánem amikor leessék a hó, akkor egyszerre vége a tarkaságnak, a dombok akkor is fehérlenek, de nem a legelő csorda fehérsége az. A tövis-szűrő gébics régen elment; ki tudja, hol bogarászik valahol az öröknyár hazájában. A szőlődombokon elhagytak minden présház; legfeljebb varjak látogatják, meg lókoban borozó érvök svábok.

Nagy teli idővel a víz nem befújja az utat a hó, szekerrel nem is igen lehet arra járni.

* Mutatvány szerzőnek legkészelebb megjelenő kötetből.

hitel. Hogy ha a gazda elhelyezi a terményét egy zölgelhetben s arra előleget kap, ezáltal két bajt mellőz; először nem kénytelen áruját azonnal piacra hozni, másodsorban — s ez inkább általános közgazdasági szempontból bír fontossággal — az árúnak felesleges, pillanatnyi mozgatlansága megszűnik. A gabona azért mindig egy időben jó piacra, csak hogy annak végleges eladása az érték megmarad, az eskmplátsá után mintegy kitölődik az egész érv. Azaz a gabonának a zölgelhetben való elhelyezése által az eladás in effigie mégis létrejön, mert a gazda a warrantot mégis elzölgeltesít, az arra felelti rendelkezését bizonyos mértékű feladásra, de lényeg a gabona csakis akkor kerülhet mégis forgalomba, ha erre a gazda az engedélyt megadja, illetve a termény felett olyképp rendelkezik, hogy az a zölgelhet által eladassék.

A zölgelhet intézménynek azonban más, egyéb jó oldala is van. Egy kiváló fontossággal bírna akkor, ha Magyarországon kénytelen volna önköltségen berendezkedni, mert akkor a kivétel sokkal nagyobb árnyakat öltene és nem csak Ausztria felé irányulna, hanem a kivételnek fel kellene keresni más piacokat is, amikor felette kívánatos volna, hogy a magyar gabona típusok alapján legyen ismert a külföldön. Ez utóbbira példánaként Amerikai kivételnek, mely gabonája óriási kelenességű gattal szigetelt elő, hogy évenként ugyanazon minőségű merkantilt árut tudta előállítani. — De másrészt szociális szempontból a zölgelhet intézménynek az a nagy előnye is volna, hogy meggátolná azon magán vállalkozást, hogy épp az a nyertsemelő alakokban ismétlődő áldozások az éhínség. Ennek oka abban a körülményben keresendő, hogy még meglehetősen közepetemes esetén is a közlekedési eszközök óriási fejlettsége folytan a gabonafelesleg hirtelen kivonatik az országból s oly hiánylat keletkezik, hogy a betartandó mennyiség már nem képes az illető ország fogyasztási szükségletét fedezni.

Utánk nyoma sines. Akinek mulhatatlan járása van, ez inkább lóra ül.

A kraszna-béleki erdészesség is lóhaton szokta annakidején megtenni a nagy-szokodai utat. Faeladás idején meg vágatárokat elég dolgo volt a rengeteg erdőben. Amikor a szokodai erdész maga nem gyűzte a mulatást, csak átűzött béleki kollektájához, az aztán kitudé neki a segédjét egy-két napra, egy hogy Garami, az említett segéd épp ugyan érezhette magát itt, mint amott.

De azért nem igen panaszkodott. Inkább meg az írtémettel fel a béleki princípálisnak, hogy szivesen megy a legény Szokodra, akár-akár volna ki. Bizonyosan vágatárokat, egy a dolog végzetével, gondolta az erdész és nem írtatta tovább.

Hánem Garami bizony nem vadászott. Ha elvezette a rábizott munkát, sietett vissza a faluba, ahol jómódú koremszónos mérte az itál, olyan, akinek szép eladó leánykaja is volt. A béleki erdészegébet szemelt ezért erre a falu bimbóra. Magának szánta a réget. Oda adta volna érte mindonót: lovát, puskáját, kutyáját. (Egybe nem is volt.) Pedig a kutyája igazán sokat ért. Teliver, pompás véreb volt az. Igazi vadzserbernek megbecsülhetetlen. Nem volt a rengetegnek olyan sebezett vadja, amelyet akár örök mulva is ki ne nyomozott volna bimbó. Bizonyos hátrák voltak, egy a gazdája mellől soha sem, kísérte, mint az árnyék.

Egyeszer, egy gyönyörű teli vasárnapon, amikor éppen tisztgylt volna a béleki tisztartónál, nagyon megszállt a vágy Garamit, hogy ha csak egy rövid percze is, lássa a babáját.

De hogyan juthatna most Szokodra? Milyen ürügygel mozdulhasson el onnan, ahol még hivatalból is szükség lehetett rá?

söglétet fedezni. Erre elég példa Oroszország, amely két ízben is átment — dezzára óriási gabonakivitelének — az éhínségben, mert nem voltak meg a látható készletek, melyeket a kormány a zölgelhet révén ellenőrizhetett volna s így a kivittli tilalommal mind megkésétt.

Szólokán volt a feladat, hogy a terményzölgelhet kérdését rövid ismeretesse s egy határozati javaslatban foglalja össze erre nézve azon óhajokat, melyek e kérdésben felmerínek. Amidőn határozati javaslatát elfogadásra ajánlja, ezt azon meggyőződéssel teszi, hogy a terményzölgelhet kérdésének megoldása a magyar mezőgazdaság nézve egy új arát jelentene, amely remélünk engedély, hogy a magyar mezőgazdaság — ha hosszabb idő folyamán is — ki foglaldóbb mai válások helyzelebb.

Gróf Zselénski Róbert elnök kéri a tagokat, hogy a javaslatból általánosságban hozzászólói sziveskedjenek.

Gróf Károlyi Sándor: Előadó elbádatát nagyon helyesen találja, mert tény az, hogy ma az a törekvés állunk szemben, hogy a gazda jobban termeljen, helyesebb árnyakat létesítsen, de hogy jobban értékesítsen, erre nézve még ma is tolnunk az régi szokás, hogy nem a földön állunk a kereskedő, hanem a pedig elévül fel fogás, hogy minden áron kiadzeni kell, küzd ezen előterjesztés is, azért tartja szölvös üdvösek.

A jobb értékesítésnek a javaslat irányt mutat, t. i. nagy rakatákat, vagy központokat kontempál, hol warrantok után a termelők árúik előzölgelhetét nem kétségbeesztik a rögöni eladásra s így nem donatuk a árú rögöni piacra, hanem szukcesszive jut oda a szükzesség képest.

Az teti tehát e terv megvalósításával ezentel a termelő, amit eddig a nagykereskedő tett, aki aratás után minden áron, mindenütt keresztevő a terményt, mely kénytelen volt a megszorult gazda öncs árán adni, csakhogy

Lehozgatszotta a fejét s busult. A princípális észrevette.

— Mi lehet magát Garami? kérdezte részvétlenül. Aztán gyankodva tetto hozzá: talán hiba van valahol? kész-e az ölfá-kimutatás, amit a gyűlés elől kell teljesítenünk? Garaminak rakmór gondolata támadt. Ime a jó alkalom! Ha ügyesen felment, gyűlés ide, gyűlés oda, eljut Szokodra még ma.

Hebegrve mondta: "Biz azt Szokodnon feleljettem."

Az öreg erdész összecapta a kezét. "Na halj!a! micsoda szétes fráter mag! Újjon lóra, a szokodra, let a lóra bejárt. Újjon nekülte! Még most is itt van? Sz! már itt kéne lennie!"

Tíz percet sem telt el s Garami már a nagy-szokodai uton lovagolt.

A legszebb teli nap volt, aminőt csak képzélhet az ember. Rögögtök a világ, magos gyémántok törtek a szőlők között, a fingas szemközton pipiskék szaladgáltak s minduntalan hallatták szavokat: "tyrtyutytyty!"

Az ég tiszta volt s el lehetett látni Erdődöt. Minden fa és minden bokor élesen vált ki a fehér mezőn. Legalább is ére lépésnyellett Garami egy fűt nyúlt, amelyet szürke ruháján a szarvas-erdő üdvösek.

Máskor elérte volna, hogyvali lesz nekem a házsának a vége, de most nagyon is rövidre volt szabva az ideje. Másfél órai lovaglás Szokodnon, onnan vissza megint ugyanannyi; ha csak egy félórásckát időz is a jövendőbeljénél, (már ő annak hitelt kéttől kell lépnie a lovának, hogy visszakérülhessenek ebedre.

A sikos uton nem is haladhatott valami gyorsan. Hátha elesik a ló s kitöri lábát? Mérsékelt ügyességgel igyekezett át a sándorfalvi réten.

Már látszottak a szokodai házak. Vékony

sürgeljük az intézmény megvalósítását. A terményzáloghitel új felvetését főmármáj meggyzi; hogy Franciaországban a gazdáknál marad a termény bizonyos bűntelje jogi kautekál mellett. Szólok kimondani kéri elvben azt, hogy megfelelő jogi intézmények létesítése által a hitel ezen ágra nduk is biztosítható.

A kivétel azután a kormányzat illetve törvényhozás feladata.

Előadó: Az általánosagban felhozottakra reflektál. Örömmel látja, hogy javaslataiban eltalálta azo óhajokat, melyek a gazdákönoságnél a terményzáloghitel kérdésénél kifejezölnek jutnak a kormányzatnál szemben. A felzsolókat egyrésze fölféretette az előadó javaslatán, melyben lényegesen befojtaltak mindaz, ami a vita során felhozottak. Elvi eltérés csak Löcherer felszólalásában van, ki azt óhajja, hogy a közraktári intézmények kizárólag szövetkezeti után létesíthetnek.

Szólok szerint az államvasutaknak óriási érdeke, hogy a forgalom ne egyszerre bonyolítottassék le a vasutakhoz tartozó rakhatóságok kékülöben is tartaniok kell, kiképletben indokolt, hogy a közraktári kezelését hivatalból átvegyék; ezzel előjrik azt, hogy az államvasutak által kiállított warrantok minden példázatban állat, mint feltétlen hitelek fogadtatnak el; eméjrik azt is, hogy a közraktárak nem lényegtelnek, hanem csak alkalmasok, mert hogyha a szövetkezetek által létesítjük a közraktárt, a kiállított warrantokért a szövetkezet lévén felelős, neki kell a hitelt adni. Ha az államvasutak adják a warrantot, akkor elhelyezhető volna az bármely pénzintézetnél s ezek szívesen is vállalkoznának erre, mert ez volna az a hitel, a mely lejártaok okvetlenül megfizetendő volna, mert az ár értékesítésére a takarékpénztár rögtön pénzbejzik up; egyzóval: az egész egy kereskedelmi hitel jellegűvé birna. De az előadó javaslat a szövetkezeti alakulások számát zírja ki, mert az indokolás a következőket mondja:

ben. Mintha mondta volna: „Hogyan kerültem ide? hát up, hogy amit kiszabadultam, vagttam utána; pedig hogy hivat vissza! Az a szép kis leány, tudod? De én csak hozd ki kívánatkóan édes gazdám. Jöttem eszem nélkül a lö nyomán. Bizony néhez volt pedig, mert sok helyt a én érettem már valámira a nyómból. De én nem egy könnyen jövök zavarba; hisz up is tudom már. Kerültem egyet s újra rákadám a nyómotokra. Az orrom ide hozott; lásd, még ha akarnál sem tudnál megszökni előlem.”

Garami egyelőlegte a áll hatót. A bunnorfi el nem bírt magával. Felmérbö. Csak egy jellett s rohani a megzavarodott állatához. Elkaptá a lecsingő kantárt s vezette a lovat Garamihoz.

Amint a gazdaja nyeregben állt, Lurkó előre szökött s biztató, hízogató tekintettel nézdegélt hátra. Beszélt a zeme, „Erre csak, utódom édes gazdám! Tudom én itt a járat. Ömerök e rit mintán bokrot, voltam én itt már sokszor. Az az ostoba lovad a maga emberségéből haza nem tudna vinni innen.”

Garami megkönyömbőlre indult a kutyá után.

Kraszna-Béteken régen elfelejtették már az ebédet, mire ók házban hazértek.

— No maga igazán szerencsétlen fráter, fogadta Garamit az öreg erdősz. Hisz itt volt a kimutatás az asztálan, megtaláltuk. Akár holnapig is kereshette volna Nagy-Szokodnon.

Garami ijeden kapott a zsebéhez s kihozott belőle egy rit mintán bokrot, voltam én itt már sokszor. Az az ostoba lovad a maga emberségéből haza nem tudna vinni innen.”

De azért csak rágejtja szépen, hogy biz ó azt az ókányt keresni olyan soká.

Nem valószínűtlen pedig, hogy államvasutaknál kapcsolatos közraktári felállítás; sánál is a szövetkezeti alakulásoknak tér volna engedendő, mert a kezelés költsége sokkal csekélyebbek volnának.

Ahol tehát volna vállalkozás, ott megrendáir kellene az alkalmat, hogy a magánterekenység bevonassék.”

De kivételg, ezen fontos intézményt azon eshetőségnek, hogy valahol az esetben létesül csak, hogyha az érdekeltekben meg van a vállalkozás kedv? hogyha ily törvényjavaslat létesül, akkor 10 év múlva sem lesznek közraktárak igen ahol van hajlandóság, ott törvény intézkedik, hogy ennek elsőbbsége legyen. De a szövetkezeti kezeltetés az a hátránya van, hogy csak saját tagjai árui veszi át s ad rá előlegét, má pedig mi az egész ország gazdái érdekeit képviselő intézményt akarunk létesíteni, sőt nem zárjuk ki a kereskedő sem.

Ami a kiskiratszövetkezeteket illeti, szólok javaslatommal kapcsolatban fejtelem ki, melyet *Károlyi* gróf ó exczelezióval a hangszólok; de szerinte a kiskiratsárk a hangszólokba be ne vonassanak, mert ezáltal a warrantok hitelképessége nagyban csökkennek, mert nagy volna a valószínűség, hogy a warrantok alapját képező hiteltagyakkal visszafizetnek el. A kiskiratszövetkezetek a szükséges hitelt szerzők meg a hitelszövetkezetek útján, melyek kapcsolatosan fognak szerveztetni. A *Hagyomány* a feladato, hogy a hitelszövetkezetek mellett rakratszövetkezeteket szervezzen.

A mi viszonyaink azonban Németországól ezekben a kökük különösen az Alföldön, hol őszell egész községekben is oly óriási mennyiségű gabona torlódik össze, hogy annak lombardirozására a községi hitelszövetkezet egymaga nem képes. Ekkor a rakratszövetkezet azzal segít a bajon, hogy a gabonát beveszi a nagyközraktárhoz s megkapja a warrantot, az ily ily pénzintézetnél elzálogosítja szerző meg a tagjának szükséges

Hogy pedig a rakratszövetkezetek kisebb hiteligenyenek kielégítésére a hitelszövetkezetek képesek legyenek, szükséges, hogy az illeto hitelszövetkezetek az aratási időben épp ugy részesíthetessenek állami kölcsönbön, mint a pénzintézetek. Ma az ősi kampany elején a pénzügyminiszter rendelkezéssel 10–20 millió forintot helyez el a budapesti pénzintézetknél; ez őszeg ár szolgál, hogy a kereskedők gabonavásárlásaihoz szükséges hitelt a pénzintézetek fennakadás nélkül folyósíthassák.

Juttasson a pénzügyminiszter ez őszegből az őszeges hitelszövetkezetek központnak is, amikor rakratszövetkezetek útján juthatnának hozzá a gazdák azhoz a pénzhez, melyet a kereskedelem köztveti ma s amellet terményeiket is jobban fogják értékesíteni.

Amint Löcherer a hadsereg ellátára nézve mondott, ahhoz szólok is hozzájárul s csak tévedésből maradt ki a javaslatból; *Forster* Géza igazgató miniszter útján szerényen ugyaneg óhajunk ad kifejezést, sőt még tovább is meg, mert a hadügyi kincstárnak a háborus czélokra szolgáló készletet is ott szeretnénk be.

Barnák szavaira reflektálva felhozta azt a sajnos körülményt, hogy a jelzaloghitel a vidéki lakosságok útján szerényen ugyaneg óhajunk ad kifejezést, sőt még tovább is meg, mert a hadügyi kincstárnak a háborus czélokra szolgáló készletet is ott szeretnénk be.

Barnák szavaira reflektálva felhozta azt a sajnos körülményt, hogy a jelzaloghitel a vidéki lakosságok útján szerényen ugyaneg óhajunk ad kifejezést, sőt még tovább is meg, mert a hadügyi kincstárnak a háborus czélokra szolgáló készletet is ott szeretnénk be.

gazdának s nem volna helyesen kimondani, hogy a kis embernek jelzaloghitelen nem szükséges; igen is szükséges bizonyos mérték kájost.

Bernát István és vasadi Barok Lajos és előadó ismételt hozzászólása után a szakosztály az általános vitában fölvetett s ez utóbbi kérdést egy külön írás napirendjére tűzi ki.

A határozati javaslatot pontonként vette a községi tárgyszó alá s azt némi módosítások az alábbiakban terjeszti a nagygyűlés elé:

Kereskedelmi fel a földmívelési, kereskedelmi és pénzügyi miniszterek arra, hogy tekintettel a magyar mezőgazdaság változott helyzetére, a növekedő versenyre s ennek folytán a beltérjesség garanzálódásának várt átmenet szükségességére, tekintettel a Német-, Francia- és Öroszországból s Romániából is már életpéleltetve hasznított eszközökre, tekintettel továbbá a jobb értékesítési viszonyok kihasználására, ami jelenleg a magyar gazdának nem áll módjában:

1) Sürgősen tanulmányoztatni a terményhitel kérdését, illyet az alapon egy törvényjavaslat kidolgoztassanak ki, a mely a mezőgazda hitelképességét növelni hivatoit.

2) Bocssással ezen törvényjavaslatot vagy egy szabárteketet elé, vagy az érdekeltektől gazdák kők véleményét kérék ki. 3) A törvényjavaslat kidolgozásánál kivánatos, hogy alapelvi szolgáljanak a gazdákönoságnak, a szövetkezi nagygyűlés útján kifejezve jutott következő óhajai:

a) Szerveztessék az államvasutakkal és az arra vállalkozó magánvasutakkal kapcsolatosan a községi hitelszövetkezetek terén a szövetkezeti kezelésben a warrantok kiállítási jogával, hitelnyújtás kötelezettsége nélkül.

b) Hogy a hitelszövetkezetek a warrantokra hitel folyóztatni képesek legyenek, kivánatos, hogy az ősz folyamán az őszeges hitelszövetkezeti központnál az állami készpénzeszelekből nagyobb betét helyeztetessék el.

c) Hogy a kisgazda is részesüljön a terményhitel, de különösen a jobb értékesítési előnyeiben, a kis rakratszövetkezetek alakulása előmozdítóan olyképp, hogy az első borenzés kamatmentes államkölcsön útján fedeztetessék.

d) Hogy a terményhitel előnyeiben azok is részesüljenek, akik a közraktárt nem veszik igénybe s illetve azon termények is, amelyek rakratszót tárgyat nem képezhetik, a törvényjavaslat nyujtson kelő biztosítékot a hitelenek s ezélel megfelelő hitelörvnyen álltassék.

Városok és községek fogyasztási adó természetűi jövedelmének ideiglenes rendezéséről szólok törvényjavaslat.

Előadó: Az 1897. évi XVI. és XVII. törvényczikket intézkedéséi folytán és a kiryezésben kontempitál törvényjavaslatok folytán a fogyasztási adó az egész vonalon egyesítettnek a termelési adóval s amidőn ez az idős intőzköds életpéleltetett, történt az a kormányzat részéről azon indokollással, hogy ezzel a forgalom nagyon meg könnyítették és az eddigi zaklatásoknak eleje lesz vére, miután a fogyasztási adónak közösgenkinthi behajtása a jövőben a szegények azhoz tartozó adóval a fogyasztási adó a termelési adóval együtt a termelőtől fog behajtani. Ez a termelő közönséget igen közéről érdekl s örömmel üdvözölhetik, mert gazdasági szempontból azon előny kecsegtette a gazdát, hogy terményeinek fogyasztására nagyobb mértékben fog emelkedni, mert midőn a fogyasztási adó behajtásának útján hajthatk be, a mezőgazdésnek tag tere nyílt.

Reményeinket azonban haloma dönti a szőnyegen levő törvényjavaslat, megengedi egyes községeknek és városoknak, hogy újabb pótdátok vessenek ki; igaz, hogy a törvényjavaslat ezt csak ideiglenesen enged meg,

mert csak 3 évi érvényre bírnak, csakohgy az eddigi tapasztalat arra tanított, hogy az egyszer behozott új adók nem törlődnek, mert az állam kiadásai nem redukáló, hisz legényei folyton növekednek az újabb államszociálisztikus irányzat mellett.

A törvényjavaslat a bor, szesz és a húsnál engedi meg a pótlóköz szedését oly alapon, hogy azok a községek, melyek eddig az 1888. XXV-ik törvényekik alapján az által-mérésű jogi jövedelméből részesültek ezt a részesedési hányadot az 1895—1897. évek átlaga után az államkincstár fogja fedezni, a körpártolando városok és községek másik részé-nél, amely a fogyasztási adókra eddig is pótdadokat vetett ki, tehát a bor, szesz és húsnál jogai volt pótlóköz szedési közigazgatási szük-ségeit fedezésére, a törvényjavaslat meg-engedi, hogy ezek a városok, a jövőben pedig egyes községek is szedhesnek majd pótdót a húsnál 25%, a bornál 20%-ot, a szeszről 10 fillért literenként.

A zárt félkörökben, hol a pótdószedés jogja eddig is fenntelt, egész természetesen elő-látszik, hogy az továbbra is megérdemelt és törvényes formába öntészek. De győelmek kell venni azt, hogy a fogyasztási adók ilyenén rendezéséből az államnak óriási jövedelmi lesznék, így ezért kívánatos, hogy midőn új újabb várral nyereségben részesedik a kincs-tár, a városok részéről nagyobb veszteséget az állami bevételéből kell fizetni.

A húsnál az adófelelmesít szociális szempont ellenzi, mert a legfontosabb ter-mény értékesítése előgördít nehezégetek.

Azon városoknál, melyek a fogyasztási adó beszedésének jogát megváltották, a tör-vényjavaslat megengedi a pótdóköz beszedését.

E városok kénytelenek lesznék ezt az adót újabb behozni s a rendes fogyasztási adón kívül még pótdót is fognak beszéni. Méltános tehát, hogy a városok ezen kiadásai az állami bevételök felelősségét fedezteszenek.

Előadó hivatkozva az OMGE régi állás-foglalására, amely a fogyasztási és a fogyasztási adóknak egyesítését a forgalom szabaddá tétele szempontjából kívánatosnak jelezte, az alábbi határozati javaslatot teszi elő:

Határozati javaslat:

Mondja ki a szaksztyálj, hogy:

a magyarországi városok és községek fogyasztási adó természetű jövedelmének ideiglenes rendezéséről szóló törvényjavaslat intézkedését szociális és gazdasági szempont-ból károsoknak s megváltoztatásukat szük-ségesnek tartja és pedig:

1. Mindazon községek és városok, melyek a fogyasztási adók megváltásából eredő hasznából, továbbá amelyek a fogyasztási adók után szedett pótlóközök elcsnek, az állam által körpártolassanak.

2. Felkéri az igazgató-választmányt, hogy ez értelemben írjon fel a képviselő-házhoz.

Lécherer Andor felszólalása után, melyben a fogyasztási adók rendezését kívánja sü-ggetni, a szaksztyálj előadó határozati javaslatát elfogadja s a választmány elé terjeszti.

A métermértékről szóló törvények egyöntetű rendezése.

Előadó felolvassa a földmivelségi miniszter leirát, melyben a miniszter az egy-süllet véleményét kéri az iránt, hogy a gazda-közönség érdekében nem volna-e szükséges, hogy a földterület mennyisége jogügyletekben és mindennemű magánjogi okiratokban s telek-nyomji följegyzésekben hektár szerint fogyasztó-k. A kérdés így kerül felszínre, hogy a kereskedelmügyi miniszternek a métermérték-és azok ellenőrzéséről szóló törvényjavaslat előkészítésével mostanában foglalkozik.

Báró Malcomes Jeromos és elnök felszólalása után a szaksztyálj azon nézetének ad kifejezést, hogy a törvénv változtatások szükségse ma nem forog fenn, kívánatos azon-

ban, hoghya a kateszter újból rendezés alá kerül, a méter-hozzászlama hozassék be, amely a hektár felőlknek feleljen meg.

Több tárgy nem lévén, elnök berekészi az ülést.

Az Országos Törzskönyvelő Bizottság ülése.

— 1898. november hó 18-án. —

Jelen voltak: **Kaslyán** Ferenc elnök, **Forster** Géza, **Lejtényi** György, **Reusz** Henrik, **Tormay** Béla tagok, **Seilassy** Zoltán titkár mint előadó és **Wilfing** Nándor törzskönyvezető.

Az ülésen a következő tulajdonosok ál-talati lettek felvéve:

A magyar fajta szarvasmarhák könyvébe: **Seabadka** sz. kir. város palicsi földmivelsékolajánok tenyésztete, 1 bika és 20 tehénell. — **Futkon** Ferencz báró (Kis-Szallás) 5 saját tenyészteszi tehene.

A borderecskék könyvébe: **Burchard-Bá-dány** Konrád (Velencez) tenyésztete, 1 bika és 24 tehénell. **Szalay** János állattenyésztési fel-ügyelő szemleintézes alapján. — **Vladár** kmil (Csertes) 1 drb Lónyay grófk bodrog-olajosi tenyészteszéből vett bikája.

A simmenthalik könyvébe: **Horn** Dávid (Szokolóc) 2 bálnai tenyese Rizha Artúr fő-álatorvos és Tólg Gyula állatteny. felügyelő szemléje alapján. — **Slein** Lajos dr. (Felső-Mindszent) 9 tehene Jakabhy Imre állatteny. felügyelő szemléje alapján. — **Szabó** Ernő (Bucsu) 1 drb Reiszig Alajos károni tenyészteszéből vett 2 sa. teny. tehene. — **Arima-szombat** m. kir. földmivelsékolai 1 drb Hadik-Bá-dány Endre gróf tavarnai tenyészteszéből vett bikája és 6 sa. teny. tehene. — **Déry** Vilmos (Felső-Leperd) 1 drb Reiszig Alajos károni tenyészteszéből vett 2 drb sa. teny. bikája és 15 tehene. — **Stainlein** Ottó gróf (Felső-Szemeréd) 2 teh., **Perzel** Lajos (Kis-Kajács) 1 bikája és 2 teh., **Szöll** Kálmán (Bátaszék) 2 teh., **Drozsek** István báró (Pa-Kajmád) 1 b. és 6 teh., **Huszár** Béla (Keszeg) 3 teh., **Szécsi** Kálmán és **Illés** (Szálas-Balás) 1 bikája, **Freytádlér** Jenő lovag. (Tót-Vászyon) 8 teh., **Ergel** Hermann (Vámos-Győr) 4 teh., **Fáy** Zoltán (Ecséd) 1 teh. és **Biró** Albert (Pa-Kupa) 1 tehene, mind tenyészteszére beosztott saját tenyészteszű állatok.

A berniek könyvébe: **Horváthy** Ferenc (Sajcsent-Tomaj) 1 teny. beosztott tehene és **Károlyvánszky** Kálmán (Pala-Horgost) 3 teny. beosztott tehene.

A bonyhádiak nyilatartási könyvébe: **A szemérmé** m. kir. földmivelsékolai 1 tenyészteszére beosztott tehene.

A angol irányú lovak nyilatartási könyvébe: **Seabadka** sz. kir. város palicsi földmivelsékolajánok 6 Furioso kanczaja és **Stum-mer** Sándor báró (Nagy-Bodok) 6 ménje és 14 féléver kanczaja.

Összesen tehát: 3 új tenyészett, 16 apa-s és 139 nyilatartott állat.

Tükör felolvassa ezután a kolozsi m. kir. gulyatelep intézőségének értesítését, mely szerint a tenyésztesznek az Országos Törzskönyvben való további nyilatartását, hivatoz-kozással a földmivelsési miniszter rendelőre, küszenteti.

A nyilatartás, hogy nézve elhatározta, hogy a földmivelsési miniszterrel a kolozsi gulya további nyilatartását kéri, különös tekintettel arra, hogy ezen tenyészett egyike a legnépbő idők óta az Orsz. Törzskönyvbe bejelentett tenyészteszének.

Dr. Darányi Ignác földmivelsési miniszter leirát, melyben értesíti a Bizottságot, hogy az állami ménésbirtokok és a földöllyi koronauradalom tisztavéri tenyészteszének az Orsz. Törzskönyvbe való bejelentését, illetve az Orsz. Törzskönyvelő-Bizottság a bejelentés mó-dozatát iránt tett előterjesztést tanulmányo-zás és kellő megfontolás tárgyává fogja tenni,

a Bizottság tudomásul veszi, azon reményben, hogy az általa ajánlott eljárás a miniszter he-lyesebb felőlteközvén, a kért bejelentések megtételét mihamarabb el fogja rendelni.

Tükör végül jelenti, hogy a berni szarvas-marhák országos törzskönyve sajtó alatt van s még ez évben meg fog jelenni.

Az OMGE. közgyűlése.

Az az egy év, amelynek működéséről az OMGE. f. hó 27-én tartandó köz-gyűlése a magyar gazdaközönségnek be-zenemő, méltán sorakozik előidehez, amennyiben nem volt a lefolyt évben a mezőgazdaságnak és az azzal összefüggő közgazdasági szférának egyetlen lere sem, amelyen az OMGE. az ő tanácsá-vai, javaslataival, véleményével, vagy közbenjárásával a mezőgazdasági érde-kek előmozdításán közvetlenül ne mű-ködött volna közre. Az OMGE. kifejtett működése meglepéssel látható el a gazdaközönség saját intézményirányá-ván és méltán kelthet maga iránt a jövő-re nézve bizalmat.

Bár mint említők, a mezőgazdaság-gal összefüggő egyetlen kérdés sem ke-rülte ki az OMGE. figyelmét és bár ezekről esetről-ésről a „Közleked” utján mindenkor bő értesítést nyerhetek tag-jaink, a lefolyt év működésének mégis vannak oly kiemelkedő momentumai, amelyeknek felemelése a közgyűlést meg-előzőleg nem látszik fölöslegesnek.

Az általános közgazdasági helyzetre néző oly fontos *kiegészési kérdésben* az OMGE. nek ismétletlen volt alkalmá nyilatkozni, már az előző években is. A lefolyt egytel évben azonban erre különösen kedvező volt a kereskedelmi miniszteriumban megtartott vámankér-vel is inkább, mert az OMGE. képviselőinek ott kifejtett nézetei, a mező-gazdák hivatalos állásfoglalásaként te-kinteltet az összes illetékes tényezők által. Meggyvün győződve róla, hogy mezőgazdasáink tulajnyom többségének nézetét tolmácsolták az anketén részre-vo kiküldötök, amidőn a magyar mező-gazdasági nyermestermény piacának bizo-tsítása végett a közös vámtérellet létre-jöttét óhajtandónak jeleztek, ha az új ki-gyezésben a mezőgazdasági termények vámvédelme nagyobb mértékben létesül, ha a fogyasztási adók kezelése igazságos mó-don különválasztatik, ha az állatorgalmra Ausztriával állategészségügyi egyezmény létesül és végül, ha a kvóta nem emel-tetik. Ellenkező esetben a magyar mező-gazdaságnak is inkább érdekében áll a külön önálló vámtérellet létesítése, melynek keretében érdekeink határozottabban megvédelmezhetjük, daczára az átmenetlített járó rázkódásoknak és zavarnak. Ezeknek azonban lényeges enyhítésére szolgálja, ha a szerződéses viszony be-megkezdte után a két szerződő állam közötti forgalom biztosított, illetve a közönség vámok a reciprocitás elve szer-int esetről-esetre állapíttatának meg, a külföldi államok behozatala külön vá-moltatnak el, a külföldi államokkal való

önálló szerződés pedig csak 1903 után következnek be. Az OMGE-nek a kiegyezés kérdésében ezen elfoglat és kifejezett állásfoglalása megegyezik a III. orsz. gazdakongresszus állásfoglalásával és az átmenet enyhítésére javasolt módosítások lényegében azt nem változtatják. Sajnos, hogy a kiegyezés kérdésében a politikai átalátlan viszonyok miatt még maig sem történt elhatározó lépés és így egész közgazdaságunk a bizonytalanság maralakának odadobva a teljes pangásban szenved.

A másik nagyszabású kérdés, mely ismétlenül foglalkoztatta egyesületünket, a munkáskérdés volt. Kétségtelen az, hogy megrosszabbodott mezőgazdasági viszonyoknak elsőrendű befolyásuk van a mezői munkáskérdésének oly kedvezőtlen fejlődésére. Ezek mellett azonban vannak éppoly fontos, habár csekélyebb jelentőségűnek látszó mellékkörülmények is, melyeknek szanálása nélkül a munkáskérdés kedvező megoldása nem várható. A kormány intézkedései e téren eddig az igaztás megszűntetésére és az esetleg keletkező sztrájk káros hatásának ellenbejárására szorítottak. De a baj gyökerében fekvő összes koros befolyások gyógyítására vajmi kevés történt. Egyelőnk tudatában van annak, hogy valamint a baj nem rövid keletű, hanem évezredek során keresztül felgyűlt koros anyagok működésének következménye, azoképpen a bajok megszüntetése nem várható bármi célszerű és bármi nagyszabású intézkedések élelbeértelése esetén sem azonnal, hanem a céltudatos működésnek hosszú évekre szóló következtelése betartandó programra van szüksége. Mivel pedig a gyakorlati gazdák a baj közvetlenül égeti, ezért legnagyobbreszt rögtöni segítségét óhajtana s így egyelőnk programját sokan félreértve, kielégítőnek, illetve megfelelőnek nem tartották. Am nem szabad elefelelteni, hogy egyelőnknek a végrehajtó hatalma nincs s így egyelőnknek a baj gyökeres orvoslására alkalmas tényezők kipuhatolása és alkalmazásába vételük javaslása csak feladata, míg a legelőtöbb bajoknál közvetlen és gyors orvoslása a kormányzat feladatát képezi. Egyrészt ezek végrehajtása, másrészt az alapos gyógyítás eszközeinek következtelése és lelkismeretes alkalmazása a kellő megoldás útjára vihet, amelyet egyelőnk, meggyőződésünk szerint a legheylesebben jelölt meg.

A súlyos mezőgazdasági viszonyok között a termelés fokozása mellett az egyének boldogulása és különösen a szegényebb néposztály megélhetésének biztosítása szempontjából nem csekély jelentőséggel bír a föltesleges közvetlen mellőzése a mezőgazdasági termények értékesítésénél, valamint a mindennapi szükségleti cikkek beszerzésénél. Ennek előlérese a fogyasztási és értékesítési szövetkezetek alakítása és működése a legmegelőtőbb eszköz. Sajnos, hogy a kellő szövetkezet törvény és ennek alapján az állami beavat-

kozás és segítés hiányában ez az ügy is annyí mással együtt tisztán — a nántuk bizony annyira gyöngye — társadalmi tevékenység körébe van utalva. Ez a körülmény azonban kétszeres impulzust adott egyesületünknek, hogy ez ügyet annál erősebben karolja fel, tudatában levén annak, hogy míg egyrészt ezen kedvezményezés reá vár, addig másrészt csakis, ha e téren kellő eredményeket fog femutathatni, remélhető, hogy a kormány illetékes tényezőinek figyelmét e fontos ügyre felhíván, azok támogatására a megfelelő törvényes intézkedéseket kieszközölheti. Ezért a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetével és a magyar gazdasásvetéség „Hangya” fogyasztási és értékesítési szövetkezetével a folyó évben szorosabb összeköttetésbe lépett, hogy ezen szövetkezetek anyagi és erkölcsi támogatásában részesítvén, a fogyasztási és értékesítési szövetkezetek keletkezését és működését nagyobb mértékben előlése. Még vagyunk győződve, hogy gazdaközségünk méltányolva e fontos ügyek jelentőségét, nemcsak lelkesedéssel fogja felkarolni egyelőnk e kezdeményezését, hanem közreműködésével is elő fogja mozdítani annak sikerét. Mert addig, míg e kérdés kellőleg megoldva nincs, a mezőgazdasággal foglalkozók széles rétegeinek existenciájára az úzerkedő közvetlők martaloka marad.

Hasonló eset áll font a biztosítási terén. A biztosító részvénytársaságok egyedül törekvése, hogy részvényeiknek minden nagyobb osztalékot jutathassanak. Ennek érdekében a biztosító felelnek nemcsak tutságos magas díjakat kell fizetnie, hanem károk esetén a likvidációknál is oly elbánásban részesülnék, a mely a legtöbb esetben a legmértányosabb igényektől is távol esik. Különösen áll ez a jégbiztosításra. Igaz, hogy a jégbiztosítás a biztosító társaságokra nézve a legtöbb kockázattal járó üzlet és az ideit és a mult évhez hasonló jégverések esetén a társaságok részére kárral járhat. Amde a társaságok csak kárait kiürítők világgá nyereséges évekről hallgatnak. Pedig a nyereséges esztendőők bőven kárpotlóják a veszteséggel járt évek kárait. Egyébként, hogy a biztosítási terén ily ádalatok az állapotok, annak tisztán maguk a gazdák az okai, mert eddig nem bírtak elég bátorsággal arra, hogy saját maguk alapítsanak egy oly intézményt, amely a nyereszékdek kizárásával egyedül a biztosítási ügyét szolgálja, sőt még azt sem tették meg, hogy az egyedül őr. kölcsönös biztosító szövetkezetet biztosításiakkal támogatva, azt megerősíteni és a gazdák részére minden irányban teljesen megfelelő intézménnyé alakítani esleltették volna. A biztosítási részvénytársaságoknak a folyó évben megkötött karteletvegre felrúza a gazdaközségeget lethargiájából és egyesületünkben komoly és beható tanácskozások eredményezett egy alakítandó biztosítási szövetség

éredéke. Bár a tárgyalások ezidőszent meg teljesen befejezve nincsenek, remélni lehet, hogy a kérdésnek a biztosító gazdaközsége érdekében való megoldása sikerülni fog. Ha a gazdák maguk kitaratással, az ügy sikerültbe vetett bizalommal csatlakoznak a mozgalmhoz, kétségtelen, hogy sikerülni fog egy oly intézményt létesíteni, mely minden irányban képes lesz nagy és áldásos feladatainak megfelelni.

Nem hagyható megemlétes nélkül egyelőnknek a szakértelem fejlesztésére irányuló működése. Ez egyrészt az egyelőnk hivatalos közlönyök a „Köztelkek” nek és a könyvkiadó-vállalat irdalmi termékeinek kiadásában, másrészt a nyilvános és a vidéken rendezett fővárosi gazdasági előadások megtartásában nyilvánult. Mennyi tudást és hasznos tapasztalatot terjesztettek ez előadások, mennyi hasznos új eszmét költöttek e kiadványok — annak bizonyították az ezek körül folyó nagyobb mértékben csoportosuló részvényök bizonyítják.

Számos egyéb működési megnyilvánulásnak mellőzésével, meg kell emlíeznünk egyesületünk azon működéséről, melyet mint a gazdasági egyesületek országos szövetségének központja a folyó évben először kifejtett. Hivalkodás nélkül lehet azüst dicsekedni, hogy a fiatal intézmény — bár eddig nagy alkotókara alkalma nem volt — teljes életképességet már bebizonyított. A gazdasági egyesületek közös érdekeinek összefűzése, a gazdaközsége érdekeinek képviselése terén máris jelentékeny sikereket mutathat föl, melyek bizató jelekként szolgálnak a jövőre. S bár egyesületünk ezirányú működéséről véleményt nyilvánítani elsősorban a nagygyűlés hivatott, nem vélünk elébe vágni, ha a szövetségük azon nézetünk, hogy a szövetség eddigi működése bizonyosgott lesz arról, hogy megállapított szervezete a viszonyoknak a legmegelőtőbb és családnyok kellett ama gazdasági egyesületeknek, amelyek a szövetség szervezetét más alapra akarták fektetni és ennek nem sikerülte miatt duzogva félreállottak. Ezt a felrúaszt a szövetség éppen nem színylette meg, sőt megszabadúván ama bizonyos kerékkötől, sokkal biztosabban és gyorsabban haladhat céljai megvalósíthatásának útján.

Főbb vonásaiban ezekben eszteltek az OMGE, működésének irányait. A november 27-ikén megtartandó közgyűlés van hivata e működésre a gazdaközsége helyesléseinek bélyegét reányomni. Hiszük, hogy egyelőnk tagjai számosan fognak megjelenni, hogy megjelenséssel is igazolják egyelőnk életképességét és tekintélyét, amelyet önzetlen és fárdataluan működésével minden irányban kivívnia eddig is sikerült. Hadd lassák elmesünk, hogy a mezőgazdaság érdekei eddigi elhanyagolásának hangoztatása és a gyors és

gyökeres segítség kívánata az egész gazdaközönség kebléből egyhangúlag fakad. Sz. Z.

NOVÉNYTERMELÉS.

Rovartvezető: Kerpely Kálmán.

A répa betakarásáról.

☞ A répa betakarítása egyike azon kérdéseknek, melyek éppen most aktualitás s meleykről a gazdák nézetek meg nagyon eltérők. Ha megmondjuk, hogy milyen áldást bírunk ebben a megfizethetlen természetben, melyre legutóbb gazdaság egész teli takarmányozást épít, nem csodálkozhatunk azon, hogy ezen kérdésben legelőrébbek a nézetek, a mi nyilvánvaló bizonyítéka annak, hogy a kérdés helyes megoldására már nagyon sok kísérlet történt.

Általános ugyanis a panasz, hogy a télire elrakott répa nagyrésze elrohad, kárbarévsz, a mi tekintve azt, hogy ezen termény teljes értékesítése folytán milyen nagy eredményeket érhetünk el az állatok takarmányozása terén, igen nagy és fontos a téli kérdés, mért is alig van gazda, ki e kérdés helyes megoldásáról komolyan nem gondolkodott volna s nyíezetek volna repáját így eltenni, hogy annak csakis az elkerülhetetlen legkisebb százelek veszzsen kárba.

Nem áll ez természetesen a czukorrepára, mert hiszen tudjuk, hogy annak elrakása a gazdaságban mindig csak ideiglenes, mely vagy az illető czukorgyár rakja el az elszállítás után magának úgy, a miot felhasználása következők fog, vagy pedig azonnal fel is dolgozza. A termelő gazdaság mindenesetre csak úgy rakja el, hogy az elszállítást, mely a tétlő okvetlenül bekövetkezik, a fagy egyéb káros befolyásait ellen egyelőre megvédi.

Czikkem feladatú az azon módokatoknak gazdátársaimmal való közléset ítétem ki, melyek mellett takarmányröpdákat télire elrakni szoktam melyek szem elől tartásával a réparomlás legkisebb százelek sikertől elörmem. Nem akarom ezzel azt mondani, hogy ez valami speciális csakis általam használt mód, sőt ellenkezőleg tapasztalatból tudom, hogy e rendszert sok gazda használja; miután azonban tudom azt is, hogy viszont vannak gazdák, kik még mindig az évszázados régi szokáshoz tartják magukat e szö kővetve, azután a répa nagyrészt romlásáról panaszkodnak, ezeket szól az az egy két, talán utbagaztó azt, melyet kísérletem eredményeképpen most fel akarok sorolni.

Hosszu ideig ugyanis az volt a takarmányrépa eltarításának egyedül módja, hogy mikor a repát a földről befuvarozták az elrakásra kijelölt helyen kupacokba összerakták, oldalai és tetjeleje sőt sokszor még a fenekére is vastag szalmaréteget borítottak, azután a kupacot 60—100 cm. vastagon földdel behányták, a kupac tetjeleje pedig annak hosszúságához képest 2—4 szalmakürtöt dugtak.

A szalmaréteget egyrészt az lett volna rendeltetés, hogy a repából kijövő párat fel fogja és magába szívja, másrészt, hogy szalma a repát a fagytól jobban megóvja. A kürtöknek pedig az volt a rendeltetésük, hogy azokon át a vizpára — a mennyiben ki akar menni, — kihemessen és hogy a repát a külső friss levegővel összekötöthetessen tartsa, mire a repának állandólag azért lett volna szüksége, hogy a kupacokra száraz levegő behatolhasson s így a lerakodott párat felszárítsa.

Ámde a repának ilyenén módon való elrakásával éppen az ellenkezője éretett el annak, mint ami czélba volt véve, ami világos is, ha megmondjuk, hogy a kürtön hideg, éles levegő hatolhat be, a répa megfagyástól előlégti; hogy azután a nedvesség is behatol, mely a szalmakürtökön lerakodott

páratöredéssel egyesülvén, a rothadást előmozdítja; hogy a kupacra rakott szalma tehát nemcsak hogy a répa romlásának egyik főnévezője, hanem nem is védi meg jobban a fagy ellen, mint a rakványra közvetlenül hányt megfelelő földreget.

Ezek következtében kísérletek tetettek az irtás helyek módjára tehát az analógus használatnál ezen káros tényezőket repánktól távol tarttuk. És kiderült azután az, hogy szalmát a repakazala teríteti nemcsak hogy felesleges, hanem hátrazottan káros is; hogy kürtöket alkalmazni nem szükséges, mert ha a kázat még végső betakarása előtt kellően „kijárogjuk fűgni”, akkor abban több nyra kell földet nem fog; végül, hogy a szalma, ha felletto kellő földreget nincsen, alul védheti meg a repát a nagy fagyoktól s ennek folytán a romlástól.

Ezeknek figyelembe vételével ma már minden modern gazda így rakja el repáját, vagy legalább kázat s biztosan legré, benne, hogy a rothadás százelek a minimumra redukálódik, feltéve, hogy valami más körülmény nem jászott közre, mely a répa romlását előidézte.

En repakázaimat szinte ezen körülmény figyelembevételével és pedig a következőképpen rakom el a hazatértemi legré, benne.

Először is kikeresem azt a helyet, mely kupacainak a legcélszerűbb lesz. Lehet ez vagy a repátábla széleire (ha az illető táblával még összel valamit más ezélen nincsen), mely esetben nagyon sok idót takarítok meg a közeli helyre való hordással, télen pedig van alkalom távolabb állatok hazatértemi legré, benne, hogy a helyet a majornban, vagy annak közelében kijelölöm, mely esetben a répa közelébb van a kézhez s megfagyás is pontosabb lehet. Mindenesetre azonban ügyelek arra, hogy a repakázat helye egy magasabb helyen legyen kijelölve, hogy azokhoz sem az esővíz, sem a szél ne kerüljön.

Az így kikeresett helyen azután északról dének úgy állítom repakázaimat, hogy az északi hideg, a szél és hó azoknak csak a végeit, vagyis legkisebb felületüket érje, közöztük pedig elszakolom. A kázat nagyságára legjobban találtam a következőképpen méreteket. A hosszát, mindig a helyi fűg, de mindig hosszabb, annál jobb, egyrészt, mert a répa az egy kázatban nagyobb tömegben, egyenletesebben tartja magát, másrészt munkát is megtakarítok, nem kellvén annyi végfelületet kiraknom és földélenem, mint a rövid kázatnál. Eszerint tehát a kázat hosszúsága 20—50 méter, szélessége 2 méter.

A kázat szélességének szerintem legkedvezőbb mérete 3 méter, magassága 2 méter olyanfannak, hogy a kázat tétlő módjára fel fele keskenyedik, tetején pedig ében végződik. Az így rakott kázat fölymétere 17—20 métertermésze repát tartalmaz. Hogy ezt mérték A hosszát, mindig a helyi fűg, de mindig hosszabb, annál jobb, egyrészt, mert a répa az egy kázatban nagyobb tömegben, egyenletesebben tartja magát, másrészt munkát is megtakarítok, nem kellvén annyi végfelületet kiraknom és földélenem, mint a rövid kázatnál. Eszerint tehát a kázat hosszúsága 20—50 méter, szélessége 2 méter.

A kázat szélességének szerintem legkedvezőbb mérete 3 méter, magassága 2 méter olyanfannak, hogy a kázat tétlő módjára fel fele keskenyedik, tetején pedig ében végződik. Az így rakott kázat fölymétere 17—20 métertermésze repát tartalmaz. Hogy ezt mérték A hosszát, mindig a helyi fűg, de mindig hosszabb, annál jobb, egyrészt, mert a répa az egy kázatban nagyobb tömegben, egyenletesebben tartja magát, másrészt munkát is megtakarítok, nem kellvén annyi végfelületet kiraknom és földélenem, mint a rövid kázatnál. Eszerint tehát a kázat hosszúsága 20—50 méter, szélessége 2 méter.

át kimenekülhessen s ha éjjel fagy fonyogt, akkor a nyílást szalmával takarom be. A szokásos istállófőrágsohamen használom, egyrészt azért, mert a meleg trágya hideg állat lehúvta a párákat könnyebben lecsapa és így a répa nyirkosságát előlégti, másrészt, mert az istállófőrággyásgyú repát a marha nem eszi olyan kedvvel.

Mikor az összes rakványok végeit répa betakarásával elkészítvén (vagyis a rakás után 3—5 nap múlva) hozzálétkoz azoknak teljes beföldeléséhez, mikor is azokra még 50—60 cm. vastag földet hánnyok, most már a fűg nyílásokat is teljesen betakarva. Kürtök, szelelekt, szalmakürtök, vagy kürtök, vagy fűg emellett oknál fogva, valamint minden szalmát is melözök miután kísérletimen okvna, annak semmi szükségét nem látom.

Erre nézve még a mult összel kísérletet is tettem, mely világosan megmutatta, hogy a legjobb takaró a föld, ha megfelelő vastagságban adjuk a rakványra. Ugyanis három évvel ezelő óta kísérletimen, hogy kürtök, vagy fűg százelek, azután 80 cm. földregettel fedtem be, tetején pedig kürtöket hagytam; egyet az egyik szakiapunkban akkor ajánlott mód szerint úgy hantoltam, hogy előbb 40 cm. földreget tettem, azután adtam szalmakürtöt és erre megint 40 cm. földet, kürtöket nem használtam, hanem csak rakványt a fennébb leírt módon földélenem be 90 cm.-nyi földdel, színdén szelelekt kizársával.

A kázat kibontásánál a következőképpen tapasztaltam:

☞ Az első kázatban a répa nedves volt, a kázatkaró százeleköt trágya lett, átlátszó nedves, piszkos fölyradékkal; a répa még a kinyitáskor is gőzölög, fölyt kizárólag, azután pedig legalább is 15%-ot tett ki. A második kázatban a répa szintén még kissé párolgott, a közöbített szalma nedves volt, a földet levő föld fagyos, az alatta levő pedig nyirkos volt, a répa jó volt, de belüli áttéttsz szint mutatótt, vagyis a kétféle beföldéstől némely megfagyott, a földet levő föld kizárólag, azután pedig legalább is 15%-ot tett ki. A második kázatban a répa teljesen jó volt, a földreget 2/3-részen befagyva, 1/3-részen puha, szétmúlott, de nem nedves volt; a répa éppen úgy nézett ki, mint amikor elraktam friss, egészséges, nedvus volt.

Ebből látható, hogy a répa elrakásának legcélszerűbb módja a rakványnak csakis tiszta földdel való betakarása, a répa kiszellőtés pedig még annak előlédelése előtt kell teljesen bevégezni és semmiesetre sem százelekni arra, hogy az még a kázatban is fog párolgati, illételeg szellőtözni.

Nagyon téves egyégy gazdáknak azon nézete, hogy a repát a földet levő föld kizárólag, azután pedig legalább is 15%-ot tett ki. A második kázatban a répa szintén még kissé párolgott, a közöbített szalma nedves volt, a földet levő föld fagyos, az alatta levő pedig nyirkos volt, a répa jó volt, de belüli áttéttsz szint mutatótt, vagyis a kétféle beföldéstől némely megfagyott, a földet levő föld kizárólag, azután pedig legalább is 15%-ot tett ki. A második kázatban a répa teljesen jó volt, a földreget 2/3-részen befagyva, 1/3-részen puha, szétmúlott, de nem nedves volt; a répa éppen úgy nézett ki, mint amikor elraktam friss, egészséges, nedvus volt.

Ugyancsak téves az a állítás, hogy veremében vagy pinczékben a répa jobban ártétel, mint földregettel rakványokban; ellenkezőleg áll a dolog, mert hiszen természetesen, hogy a földből kikerült répa ismét csak a földben fogja magát jól érezni s amellett nagy kérdés, hogy a pinczék és vernek hőállapota és egyéb viszonyai megfelelnek-e a répa kívánalmainak.

A kázat kibontásánál ügyeljenk arra, hogy az mindig a déli végén kezdjék meg, a kázat előlédelést oknál fogva; ellenkezőleg áll a dolog, mert hiszen természetesen, hogy a földből kikerült répa ismét csak a földben fogja magát jól érezni s amellett nagy kérdés, hogy a pinczék és vernek hőállapota és egyéb viszonyai megfelelnek-e a répa kívánalmainak.

megmenekülnek a tavaszi planrozási munkálatai.

Hogy a répat rohadástól megmentsük, legjobbképpen annak tisztítások ügyünk arra, hogy a levelet ne vigyük el nagyon mélyen, vagy a répat magát ne sértsük meg, mert a rohadási tényezőknél ezáltal adjuk meg a legkedvezőbb melegleget.

Biztosan hiszem, hogy elmondottak szemelől tartásával repánkat a neki legmegfelelőbb módon rakjuk el és nyugodtan lehetünk, hogy az alakástól származható bajok miatt nagyon nagyfontosságú takarmányozásunkat a rohadástól félteni nem kell. *Christyldi Bála.*

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Hovatartozó: Monostori kőröly.

Kecsektenyésztés.

Egyik műemlérvényünk olvasandó a következő kérdést intézte: *„Kérlek!”* hez.

„Agtleken való szilás legelőmet kecskéktől óhajtánom értékesíteni.

Tervem mintegy 30 drb. nőtényű hazai és erre szükséges nemesebb külföldi bakkecskék tenyésztési kísérletet tenni. Ezer névze véleményét és szives tanácsot kérek. Jó volna-e ezáltal az erdélyi feketeőrű kecske keresztetve valamely külföldi fajával? E keresztetése szőre mily módon volna értékesítenő? Egyáltalán érdemes-e ezen tenyészítésbe belefogni?”

Egy felelet keretében, melyet hosszúra szabni nem lehet, bázsa a kecsketenyésztésre névze részletesebben véleményét mondani és tanácsot adni, a következők: azonban talán mégis kellő tájékoztatást fognak nyújtani.

Rendesen úzótt nagyobb és oszkörü kecsketenyésztés hazánkban tudommal nincs, vagyis csak kicsiben úzótt tenyészítési példák féltik rendelkezők s ezek „mi tagadás” — nem nagyon hiátók a követésre.

Közösségesen hegyvidéki szegény kisgazdók tartanak és járatnak legelőn egyes állatokkal — kivált raczka juhokkal vegyesen vagy külön — néhány tejelő kecskét, melyek ezen szegény embereknek valóságos jólye tehenet s mint ilyenek nagy jótétemények a családra névze.

Nyaralótelepeken, fűrődőtelepeken, kirándulási pontokon, (amilyen Agtleekek is) vagy ezen helyek környékén gyakran tartanak fejős kecskéket arra a czélra is, hogy a nyert kecskét-jét az ott megforduló vagy hazamabóban tartózkodó idegeneknek eladják. Az ily kecskészetők közönségesen magukt a kecskésítbordjak házról-házra, lakásról-lakásra és ott helyt fejtik ki a tőgyből a kívánt mennyiségű tejet, egy pohárért 5 krajczárt s így egy-egy literért 15—20 krajczárt is bekasszállvan. Egy-egy ilyen friss fejős kecske még naponta 3 föl 4 literet is, következőképp hánl naponta 45—60 krajczárt is, ami — tekintettel arra, hogy tartása alig kerül a legelőtész idején 5—10 krajczárba, mindenesetre nagyon figyelemre méltó jövedelem.

Egészen másképp alakul azonban a viszony, ha a kecsketenyésztő a tejt frissiben s ily magas áron értékesíteni nem tudja, mert akkor utalva van annak feloldozására, i. e. vaj és túró vagy sajtkalának való előadásra, amely már tetemesen kisebb jövedelemmel jár. Nem szabad számításon kívül hagyni persze, hogy gidákból s hizalt őregebb állatokból a mézáróستól is pénzélt lehet s a kecskeszőr, mely éppogy megnyírható, mint a juh gyapja, nemkülönben értéket képvisel s mint szőr, vánkoc, köcsülés és matrácötöményang elég keresett és jól fizettet kereskedelmi czikk, a bőr pedig ugyazólván mindennapi beces piaczi áru.

A mintegy 250—300 ezer darabot kitevő

hazai kecskéellomány, mely felette kevés nagyobb számú állattól, hanem többnyire kevés számból álló apró tenyészett között oszlik meg, kiválóbb fajtaikat nem mutat fel a menyirten nem is annyira tenyészteséről, mint inkább csak kecskésztársáról beszélhetünk hazánkban, természetesen, hogy megnevezni a helyet, ahonnan kiváló tenyészkecskék beszerzendők volnának, nem lehet.

A szobahozott erdélyi fekete kecskék között egy vannak impozáns nagyságú és ily jellegű példányok, mint a felvárásnál máshol előtalált fekete, izmos, izmú, fekete és fekete kecskék között, a hevír színteknek beherzése azonban azért indokoltabb, mert ezeknek a szőre keresetebb árú s az ezen változathoz tartozó, gyakran szarvatlan állatok között sok a jobb tejelő.

Más országokban, így nevezetesen kivált a Svájcban, Olasz-, Német- és Franciaországban oszkörösen vezetett nagy kecsketenyésztések is léteznek s ezekben tehát az állatok szája, hasznosításuknak nagysága ismeretesebb, az anyag tehát e tekintetben megbizhatóbb. Részemről mégis azt ajánlanám, hogy a saját vidékén és annak szomszédságában igyekezzék kérdéstevő a nőtényű anyagot összeszedni, nagy testre, fehér színre, szarvatlan-ságra s nagy tejelő jelekre fektetvén (amennyire ez lehetséges) a sulyt s egyelőre elégedjék meg hazai — az anyákhoz jól megválasztott — bakkal s csak ha ezek nem felelnek meg eléggé, határozza el magát pl. svájci bakkecske beszerzésére.

Ily bakot (lehetőleg egyszerre egy párt) bekoszálván, vékonyra vágva, bepakoztatják lényileg ily hazai tenyészötöl, vagy importőrrel, aki éventek pl. marhavásárlás czéljából a Simmenthalba ki szokott menni, az a marhaszállítvánnyal együtt olcsó szerrel hozható be a bakokat éppen a simmenthal-szantali valamelyik vásártól, mert a nagyobb marhavásárlásoknál négelötöt napon rendszerint nagyobb számban visznek a svájczokat piacra tenyészkecskéket is. Egy-egy bak belekerül a helyszínen 50—80 frankba, tehát 25—40 ft körül, mihez még az idezállítási költség (valami 5—6 ft) járul.

Ausztriában látott szép eredmények után ítélv, beszerzésre s saanenifajtat ajánlom, melyet ily képpen is bemutatok.

Ezen állatok főbb méretei a következők:

marmagasság	76 cm.
farmagasság	74 ”
övméret	88 ”
törzshossz	80 ”
sulya	50 kiló
napl tejhozam kb.	4 liter.

Hó és nap	B e v é t e l				Összesen ma- traczi
	Tej naponta liter	Tej havi összeg liter	Tej ára	Tej értéke	
1895.					
10—31. máj.	2.50	40	0.16	6.40	
1—30. jun.	2.25	67.5	0.16	10.80	
1—31. jul.	2.10	65.1	0.16	10.41	
1—31. aug.	1.80	55.8	0.18	8.93	
1—30. szept.	1.90	48	0.16	7.68	
1—31. okt.	1.45	44.95	0.18	8.09	
1—30. nov.	1.1	33	0.18	5.94	
1—31. decz.	0.8	24.8	0.18	4.46	
1896.					
1—31. jan.	—	14	0.18	2.52	
1—10. febr.	—	8	0.18	1.44	
4—15. máj.	2.60	28.6	0.16	4.57	
				71.24	
Ehhez trágyaértéke				6.00	
és a gida értéke				3.00	
Összesen				80.24	
Le a kiadás				28.55	
Nyereség				51.69	

Es a kecske, mint az ábrán is látható, (159 és 160. ábra) sima fehér szőré és szarva nincs.

Aki veszi, jól figyelje meg, hogy jó husban van-e állat, s nem köcsül, mert — különösen utjabb időben — a tődőhaj nem ritka e kecskék között.

A tenyészésbe belefogni — felfogásom szerint s a kérdéstevő viszonyai között — érdemes. Nem kell ugyan azt hinni, hogy a kecske olyan káros erőtöpusztító, amilyennek feltételezték s tudni kell, hogy szakértelmes tenyészítő szép hasznot hajthat.

Hazai eredmények felett nem rendelkezem — más talán rendelkezik és közölni fogja — de külföldi üzletemérleggel szolgálhatok.

Igy pl. egy francia tenyészőnek (Huart du Plessis) került 24 kecské évi tartása 1261.25 frankba, a jövedelem kitétt 2410 frankot; jövedelmzett tehát egy-egy kecske 48.80 frankot, tehát valami 25 ft-ot.

Egy angol tenyészőnek (Sifon) 20 kecske tartása került egy évben 1529.90 márkába; a bevétel volt 1985.00 márká; tiszta jövedelem tehát egy kecske után 23 márká, (valami 14 forint) figyelemző, hogy ez e-által a kecskéknél átlag és naponta csak 1.7 liter tejet adott.

Egy külföldi földműves iskolai kecsketenyésztést mérlege a következő volt, darabonként és évenként, megjegyezvén, hogy minden takarmány vásárlóni, sőt még a legelőt is bérelni kellett, tehát, hogy ez a körülmény a tartást lényegesen megdrágította.

Hazai kecskékkél ily kedvező eredményre számlálunk (különösen az első években) valószínűleg nem óhódb, de csak némi utatártsást és gondozást s csak valamennyire kedvező értékesítési viszonyi feltételezve, kárll a tenyészítés bizonyára nem fog járn.

A mennyiben a kecsketenyésztésnek egész mibenleté hazánkban nem nagyon ismeretes, még a következők felsorolását is czél szerínek véleim.

A nőtény kecske ükészedése már 6—9 hónapos korban mutatkozikhat azonban rendszerint 1 éves korában szokás felhagyni egy, hogy öszkor a bakot a nőtény nyáj közé bocsáják. A vemhesség időtartama közép számmal 154 nap. Kétser is lehetséges évenként elletni, de jobb csak egyszer és pedig tavaszkor. Így óhódból válik a felnevelés és a hígok sikerülnek a gidák. Különb is nem lévőv rika kescskéll a kettős vemh, évenként kétszeres szoptással nagyon megviselőnék az anya. Szoptatni, vagy mesterségesen laktati a gidákat 1 1/2—2 hónapig kell, azonban már két-három hetes komulót kezdve tejet lehet egyv elcségekkel is jól elcsékelni. Így nevezetesen előfözött tejet, zablevet, lenmagot

K i a d á s		Ar- tár
T a k a r m á n y		
Széna 3 mázsa á 250 M.		750
Szalma, szecskának és alomnak 35 mm. á 2 M.		700
Répa 35 mm á 15 ”		525
Korpa, lenmagliszt, moslék		480
Legelő-béret		400
Összesen		2855
Márka, kiadásra 31 forint.		

főze, lisztes ívost, sőt fűvet, szénét, később minden egyéb takarmányt is.

Ha tenyészállattá kívánjuk a gidát felnevelni, szükséges annak 4—6 hónapos koráig tejet nyújtani, ha pedig hízlalni kívánjuk, ugy a tejhez legelőszertelen borsó, árpa, kukoricaadart és tojást adni s azt ívós alkalm nyujtani.

Feljegyzése mellő, hogy aki értékes szőre és tejről kíván egyttal dolgozni, az rendszerint nem sok eredményre jut. Tekintetel tehát a kecskeszőrnek különben se nagy értékére, jobb tejről dolgozni, mint a durvább szőrzetű, de tejelel jelleggel bíró állatok tartani.

Monostori Károly.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

Rovatvezető: HJ. Spozner Pál

A gőzerővel való talajmívelés jelentősége.

II.

Terület- és terapiszónyok.

A gőzerővel való talajmívelés fejlődéséhez a megfelelő talajviszonyok egymagukban még nem elegendők. Eltkintve a gőztalajmívelés következtében okvetlen szükséges bővebb trágyázástól, kell a gőztalajmívelő eszköznek elég nagy munkaterületet is adni, hogy az jobban kihasználható legyen. Azonkívül a területnek könnyen hozzáférhetőnek is kell lenni, hogy minél előnyösebben lehessen az illető munkához felállni.

A területre nézve szemelőtű tartandó, hogy minél több munka adható a gőztalajmívelő eszköznek, annál jobb kihasználható az, annál kevesebb költséggel végezhető a munka s annál olcsóbb a területesség megmivelése. Magától értődik, hogy itt minden esteire illő normákat felállítani nem lehet, mert vannak esetek, mikor aránylag kis területek megmivelésénél is már jelentékeny haszon érhető el.

Hogy a gazdaságnak hányadrészt míveléssel meg gőzerővel, arra nézve elsősorban az illető gazdaságban termelt mivelti növények százeleke, másodsorban a miveltelésre alkalmas talaj mennyisége bírhat befolyással.

Ami a mivelti növények százeleke azt illeti, ez ugy értelmezendő, hogy az oly növények, melyek leginkább megkívánják a miveltelést — pl. a többek közt a répa — minő arányban termelhetnek a többi növényekhez képest? Ezen, a miveltelést leginkább megkivánó s annak költségeit legjobban megháláló növények alá az illető területrebb már mint évenként biztosan megmiveltendő terület vehető fel.

Mivel azonban a gazdaságban termelt növényeink legtöbbje hálás a miveltelésre iránt, tehát nemcsak egy növény alá, de több alá is elkészíthető a talaj mivelen. Hogy melyek ezek a növények, azt a gyakorlati gazdák bizonyára sokkal jobban ismerik, semhogy ez helyen azokra rá kellene mutatni. Ha tehát csak két fő növény alá alkalmazunk miveltelést oly módon, hogy az egyik alá egészen mélyen, a másik alá közepes mélyen szántanak, már elég terület van biztosítva miveltelésre évenként. De tapasztalati tény, hogy a miveltelést leg hálásabb hány a trágyázással, csak bizonyos hányig — 6—8 évig — tart, tehát ezen időszakon túl újból kell azt alkalmazni s így mintegy folytonos egymásutánba állának a területek miveltelésre számára késszen.

De a gőztalajmívelés nem kizárólag a mivelteléshez használható csak. Ott van mindjárt egy másik rendkívül fontos munka, melyet ugyancsak a gőzerő végezhet el. Ez a területátvitel.

Es éppen ugyis olyan időponthoz esik, mikor az igerő még a behordással van elfoglalva, vagy ha azt elvégzte már, a rendszeren beálló szárazság miatt csak lassan s keveset

szánthat. Ime itt is van megfelelő terület a gőzeke számára. Tekintetebe kell tehát venni az évenként felszabaduló tartót is — kivéve az esetleges legeltetésre fenntartottakat — bár csak manapság mindinkább fognak.

A harmadik nagybetszabau munka, amit a gőzeke nagyon előnyösen végezhet, a földek tavaszi előkészítése, a grubberozás.

Eppen tavasszal szokott — különösen ha későn tavasziok — megterkolni a földmunka s ilyenkor fizeti ki magát leginkább a gyors munka, mit a gőzeke, illetve gőzgrubber jól végez.

Tekintetebe kell tehát venni a tavaszikalki bevetendő területeknek jó részét is, melyek a gőztalajmivelésre várnak.

E három főben eseten kívül maradhat még az őszi szántásból is bizonyos rész a gőzeke számára. Közönséges szántásra az igerővel egyrtésben. Az őszi szántás különösen nedves őszién vagy a késői szántással előnyös a gőzekekre nézve, mert ilyenkor az iga nehezen tud dolgozni.

100. ábra. Saaneni kecskegida.

100. ábra. Saaneni kecskebak.

Figyelembe véve ezen itt felsorolt eseteket, azáltal már lehet következtetni azono területre, mely évenként rendelkezésre áll a gőztalajmívelés számára. De a terület nagyságán kívül ismerni kell a gőzeke napi munkabírását is, hogy egyrészt az évi munkanapok száma, másrészt maga a munka kellően felosztható legyen.

Ami a gőzeke napi munkabírását illeti, azt az odligi tapasztalatok körülbelül következő adatokban állapították meg:

	legkevesebb legtöbb közép		
	k	h	old
mély szántásnál 30—45 cm. mély miveltéssel	8 05	17 15	11 49
rendes szántásnál 20—30 cm. mély miveltéssel	9 50	19 53	14 45
sekély szántásnál 8—20 cm. mély miveltéssel	12 33	23 45	17 37
tavaszi grubberozásnál 20—45 cm. mély miveltéssel	15 85	32 63	24 23
boronálásnál	24 23	48 42	30 54

Az itt feltüntetett munkabírás számadatai Csérbáti Sándor tanárnak „Miveltés” című művében megjelent tapasztalati adatok átlagából lettek kiszámítva. Magától értődik, hogy minél keményebb a talaj s minél mélyebben történik a miveltés, annál kisebbek áll a napi munkabírás a *legkevesebb*-hez s viszont minél könnyebb mivelteti a talaj s minél sekélyebben történik a megmivelés, annál jobban megközelelti a munkabírás a *legtöbbet*-t. Sőt lehetnek esetek, mikor a napi munkabírás még a feltüntetett átlagos eredményeknél is kevesebb lehet, de ez már csak rendkívül ritka esetek közt történhet meg. Általában elfogadható fenti adatok annyival is inkább, mert azok a hazánkban elért eredményeknek átlagszámai.

Ha tehát ismeretes az évenként rendelkezésre álló terület, ismeretesek a talajviszonyok és tudjuk, hogy mely munkabírásra számíthatunk az adott körülmények közt, akkor elég pontosan megállapítható a munkanapok összege is. Ezen adatok alapján megállapítható egyttal az is, mennyi munkát lehet számitani évenként — rendes körülmények közt — a gőzekekre.

Csérbáti fentemlítt könyvében évenként 120 munkanapnál többet jelez es ez el is fogadható minimumnak a gőztalajmívelés összes munkára nézve.

Ha tehát valamely gazdaság képes évenként legalább 120 munkanapon át foglalkoztatni a gőztalajmívelő készleket, ott az, ha egyébként a talajviszonyok és mivelti növények hálásaak a miveltelésre iránt, mindenestre jelentékeny haszonnal lesz alkalmazható.

A munkabírásra vonatkozó fenti adatok a kétegépes rendszerre ilenek. Az egygépes rendszerénél a munkabírás 30%-al kevesebbre számítható. Tehát kétség gazdaságokban, melyek nem rendelkezhetnek oly nagy befektetések tőkével, hogy kétegépes rendszert szerezzenek be, hanem valamelyik egygépes rendszert vagy a kisebb kétegépes 5—7—10 lőerősöket vehetik meg, a munkabírás ennek megfelelően kevesebbre veendő. De a munkanapok minimumának itt is 120 napnak kell lenni.

A megfelelő nagyságú területen kívül még a terapiszónyok is tekintete veendő. Mert a gőztalajmívelés megkivánja, hogy a megmiveltendő területek könnyen hozzáférhető legyenek s azonban a talajmiveltő eszköz akadálytalanul dolgozhassék.

Legalkalmasabb — a talaj felszínét illetőleg — kétegéskivül a sík terület. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy gőzmiveltést lejtős, hullámos területeken is lehessen alkalmazni. A meddig a lejtő nem meredek, a gőzmiveltő eszköz dolgozhat. Még a szelvényed hegyoldalak is megmiveltethetők, így mint azt a tályai hegyekben működő szőlőöröző gépek munkája bizonyítja.

A megmiveltendő terület akkor legalkalmasabb, ha azon a kötélt teljes hosszban — 450 méter — kifeszíthető. A szabályos négyzet alakú táblák legkönnyebben miveltethetők, ezenemfélé gőztalajmiveltő rendszerrel, mert könnyű a felállítás és a forgók utólagos felszántása. Főkövetelmény azonban az, hogy az illető területnek legalább két szemben fekvő oldala könnyen hozzáférhető legyen s hogy ott a gőzép számára megfelelő út álljon rendelkezésre, melyen előre bízhatunk, hogy a területet a gőztalajmiveltő gépek minden irányban az utak mentén kisebb-nagyobb árkok vannak, okvetlen szükséges oly átjárók készítése, melyeken át a gőzeke biztosan közlekedhetik. A gazdaságban levő föld ecéiből oly erőse készíthetők, hogy biztosan elbírják a rajtuk átmenő gépek terhet.

A vízlevezető árkok, melyek néha a táblákat átszellik, szintén figyelembe veendők és ezeken is esetleg, a szükséges mérték átjárás-üzendők.

Általában a tábla alakja, miután az a rendszeres gazdaságokban manapság már legtöbbször szabályos, nem oly fontos itt, mint az utak, hidak és a hozzáférhetőség. Ezt azonban mindenütt ott, hol a gőmzivelés kívánatossá tere többi tényezők megvárának, jó kába lehet hozni, és nem egyedül csak a gőmzivelés kedvéért, de a közlekedés általános szempontjából is előnyös.

íj. Szporon Pál.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovattozó: Dr. Hutya Ferenc.

Szarvasmarhánk gümökörja.

Hogy gümökör elajazása tárgyrában a *Hutyra* által készreztett és a földmívelési mgy. miniszter által OMG. által engedélyezett és állategészségügyi szakbizonylatnak véleményezés végett kiadott szabványrendelet életbe- léptetése mennyire fontos s ma már ugy a közegegszségügy, mint az állategészségügy érdekeiben elkerülhetetlen, azt az alább felsorolt tényekkel önjutott saját észleletem alapján megvilágítom.

A gümökört, mint köznevelésű dolog, elősi hasadó gomba, az úgynevezett *Bacillus tuberculosis* idézi elő.

Számos tudományos kísérlet, de meg az életben is előforduló tapasztalatok bizonyítják, hogy a bántalom fertőzés természeti, azaz gümökör csak abban esetben fejlődik ki, ha a bacillus bejutására a szervezetbe s itt továbbfejlődésre kedvező körülmények vannak. A bacillus a szervezetbe juthat, azaz fertőzés létrejöhet, a berye által által kifelégett levegőben, a köhögéssel kiürült váladékok, orrfolyás és beteg légzőből nyáladt fertőzött által. Ha az trácszerűk megvannak támadóra, egy fertőzés közöslési útján is létrejöhet. A fertőzés egy ritka esete még a méhen belőli (magzati) fertőzés. Hogy mily veszélyes egy beteg állat a környezetre, azt, azt hiszem, az elmondott fertőzési módok feléleltetése után hűvösen tárgyalom nem szükséges.

Ámbré, tehát a fertőzés esélyei, tekintettel arra, hogy a gümökör az állatok közt el van terjedve, igen számosak, mégis nem minden állat betegszik meg.

Hogy a fertőzés a betegség elő si időzre, arra szükséges, hogy az állat a betegséggel hajlammal is bírjon. Tapasztalati tény, hogy a gümökör gyakran a légutak kisebb-nagyobb foku bántalmi után (hőgrúbur, fűdögyuladás) fejlődik ki, midőn a nyálkahártya hámrétege megszakításokat szenved, mely helyeken a baktériumok a nyálkahártya szöveteibe jutva, a szaporodásra alkalmas talajt találnak.

Mindazon a tényezők, melyek az állat életérejét csökkentik, elősegíté befolyással vannak a gümökör kifejlődésére, így a rosszul szellőzött, tisztálatlan istálló, kevés mozgás a szabad levegőn stb.

Szárazpelt jászhatik a betegség terjedésénél az örökös is, annyiban, hogy az állat nem magát a betegséget, hanem az arra vonatkozó hajlamo örökli. Ennek illusztrálásúl szolgál a következő ábrák.

L. N. gazdaságában az 1893. évben magyar tehéneket keresztzése czélszélő, egy helyőlti tenyésztésből tiszta szimmentáli bikát vásárolt, melyet a legkezelőbb folyatások terheire ereszett. Ezek közülésből számozott 36 db borju, melyek egyéves korukig, jó gondozás mellett, igen szépen fejlődtek, két éves korban a borjak közül 5 db visszamaradt, sovány, szőre hosszú s borzas, évtárvuk változó, gyakran köhögnek. Hároméves kor-

ban az 5 drb nagyfokban lesoványodva mind elpusztult s a boncolás minden esetben általános gümökört állapított meg a halál okának. A keresztelt szimmentáli bikát berye eredményt után szintén elhaltott tuberkulózisban.

A betegség ebben az esetben, miután a megmeleg, egy évvel öregebb, magyar borjúk közül tuberkulózisban egy sem pusztult el s miután maga az apaállat is tuberkulózisban halt el, legnagyobb valószínűséggel, azaz a bika hozmárából tulajdonos mindazonáltal, a kitűzött czélt elérendő, ugyanaból a tenyésztésből, honnan az első bikához, újból vásárolt egy másfél éves bikát tenyésztés czélra. A bika hároméves korban tuberkulózisban elhaltott. E két bika után származott állatok közül f. év telén 7 drb hullott el a gümökörtben, míg a magyar markák közül csak 1 drb.

Ezek után a tulajdonos is belátta, hogy állajait mily nagy fokban fertőzte s azért a további keresztelését elállott.

Ezen eset eléggé bizonyítja, hogy mily fontos a tenyésztésnek, hogy az apaállat teljesen tisztán legyen a tuberkulózis fertőzéstől. Hogy közegegszségügyi szarvasmarhállomány, mely $\frac{2}{3}$ -részből magyar, mily mértekben van fertőzve, azt az alábbi statisztikai adat mutatja.

Közégszék köztvéghőidján f. év III-ik nevelésben levagtott 113 db szarvasmarha, melyekbe ugyan 15 dbn konstátáltott tuberkulózis, azaz a levagtott állatok 13%2% beteg volt.

A közegben elhaltott s boncolás aló kerülő szarvasmarhákknak mintegy 35%-ában a gümös csomók a tüdőekben, a májban, lépben vagy a sarós hárttyokban megtalálhatók. Ezeket a gümökört, hogy a fertőzéstől szoritko egybenyíródj, illetve megfigyélés, hogy a tuberkulózis erővel bír, annak igazolására, hogy a tuberkulózis hazánkban mily mérven van elterjedve, de a már meglevő más-más helyen beszerzett adatoknak támogatására szolgál, melyek egyévére nagyon is érthetővé válnak az intéző köröknek abból a ténnyestől, hogy a bántalom terjedésének gát vettessek.

A bántalom terjedését véleményem szerint legnagyobb mértékben a gümökörös apaállat közeviteli, mert míg egyrésztől a bántalom iránti hajlamo az utódokba átrökíti, addig másrésztől váladékait a környezetre fertőzheti. Nem lehet tehát a szabványrendelet azon tervezett intézkedését eléggé méltányolni, mely szerint tenyésztésre teljesen egészséges, a tuberkulusi bejutására nem reagáló, apaállatot öhajj alkalmazni.

Ezuttal nem akarom ezen szabályrendeletet eléggé üdvös voltát, kiterjesztésének egy minden egyes pontjára, tárgyalni, csak egy község határára terjedő adattal is annak ma már időszerű életbeleptetéséről öhajottam meggyőzőni mindazokat, akik a gümökör kirtására irányuló törekvéseket el nem fogadták okokból, még korainak illetve szükségletlenek tartják. *Fuchs Andor.*

Vázlatok a spanyol mezőgazdaságról.

II. A központi vezetés, a tanítás és kísérletezés ügye.

Spanyolországban még sokkal nagyobb mértékben mind nálunk, mindenben a politikai tekintet irányadók és elnyomnak minden más érdeket. Ez a mezőgazdaság is nagyon megérez.

Spanyolországknak még ma sincs külön földmívelésügyi minisztériuma, a Ministerio de fomento — mint a mindánk 1889-ig fennállt földmívelés, és kereskedelemügyi minisztérium — a közegegszség összes ágaira kiterjesztj ügykörét s megfelelőleg három főosztályra oszlik. A *direction general de agricultura*

azon osztály, mely kizárólag mezőgazdasági ügyekkel foglalkozik és élen az úgynevezett direktor (a mi államtitkárnak megfelelő hatáskörrel van).

A mezőgazdasági ügyek intézésében különösen két testület van segítségére, még pedig a Junta agronomica és a Junta consultativa agronomica. A Junta agronomica csak időközönként összehívott, főleg a kisbirtokosoktól képviselt tanács és közegegszség kérdésekkel, van adó és törvénykezési tárgyak foglalkozik. A Junta consultativa agronomica állami tisztviselőkből alakított állandó testület, mely minden a mezőgazdaságra vonatkozó törvényt vagy rendeletet kibocsátása előtt megvitát és elfogadása után esetleg végehatj. Előlját továbbá a mezőgazdasági statisztikát s a gazdasági állatorkok jelentéseket hozsák ki. Azonkívül az egész országra kiterjedő mezőgazdasági tanulmányokat is végez. Legújabban két nagy munkán dolgozik, az egyik a la tierra laborantia új trajojo agricola (a mezőgazdaságra művelés talaj és mezőgazdasági munka) s ebből eddig a mezőgazdasági és gazdasági feltevérekről szóló körlevélben a mezőgazdasági Spanyolországi mezőgazdasági térképe, mely hivatalos féltüntetni azt, hogy az egyes vidékeken a talaj mily mívelésre alkalmas.

A minisztérium szervei továbbá az úgynevezett „agronom ingenierók”, kik állandóan kerületekben laknak és mezőgazdasági feltevérekről szerepelnek. Kerületi mezőgazdasági állatorkoló rendező időközben jelentést tesznek és kísérletek végehatjása, valamint előadások tartása által igyekeznek a közegegszség ismeretekét minél szélesebb körben terjesztetni. A központ utasításai szerint külön meghívású tanácsok és bizottságok a mezőgazdasági irányban a különös terjedékenységre jelennek ki. Ezek nem a mi kultúrunkörökink, hanem a kultúrvezészekkel államnk közel, de ezekkel sokkal nagyobb hatáskörrel. Az agronom ingenierók a madridi „Instituto Agrícola de Alfonso XII.” főiskolán nyertik kiképezésüket. Mellett tulajdonosok, a növénytermelés, az állategészségügy, egyemetek kell hallgatniok és csak ha azután itt az első gradut a bacalaurateus címzét elnyerték, jelentkehetnek felvételi vizsgára. A felvételi vizsga tárgyai: aritmetica, algebra, geometria, felsőbb mennyiségtan, trigonometria, analitika mértan, fizika, kémia, ésványtan, botanika, növénytan, állattan, mértani rajz, földmívelés, francia és angol, vagy német.

A rendez hallgatók azután 5 évig tanulnak és egy elméletileg, mint gyakorlatilag a mezőgazdasági tudományokban és ismeretekben ki tesznek képezzek. Különösen az agrilura-kömlára, a növénytermelésre, az állategészség és közegegszságra fektetnek súlyt.

Évente 12—15 hallgató végez ezen szakosztályon és diplomájuk birtokhataléval egyzersimint belépnék az agronom ingenierók testületébe, mely testületnek különös előjogi vannak. Először a junta consultativa agronomica, a kerületi feltevére állásokba, a kataszterbe, végre a Ministerio de fomento minden oly osztályba, mely mezőgazdasággal foglalkozik, csak olyan kerülhet be, aki e testület tagja. Másodsor csak ezek lehetnek mezőgazdasági iskolák tanárai, vagy asszisztensei.

Testületik Spanyolországon egy nagy tekintélyű örvend és tagjai financialiter is eléggé jó állanak. Az állam szolgálatba 1000 peseta kezdő fizetéssel lépnek, rendszeresen haladnak és a legnagyobb állás, mely fenn van számukra tartva a „Director general de agricultura” 20,000 peseta felel.

A mezőgazdasági tudományok tanítására szolgált 7 iskola, Madrid, Valencia, Zaragoza, Jerez de la Frontera (Cadix) Barcelona, Coruna és Caceres. Valamennyi iskola kísérleti területtel is bír, sőt a madridiak XII. Alfonso a Montolion igen nagy területet adományozott.

A tanítás a kitűzött czélhoz képest két

irányban halad. Először a földbirtokosok gazdasági tevékenységét kielégítendő, az úgynevezett „Licenciációs en Administration” kiképzése fontos. Ide rendes hallgatóságot csak olyt vesznek fel, aki az egyetemen a Facultas rusticus tudományok elnyerte és aki magánjogi, közigazgatási jogból és nemzetgazdaságtanból leviszogat. Ezek a hallgatók az első évben általános mezőgazdaságtant, állattenyésztést, mezőgazdasági géptant, matematikát, kísérleti fizikát és vegytant, a második évben speciális növénytenyésztést, mezőgazdasági fizikát, géptanról és földmérést és mezőgazdasági ipart tanulnak. Ehhez csatlakoznak természetesen rajz-órák, gyakorlatok, kísérletek végzése és nagyobb birtokok látogatása.

Akik e tanfolyamot elvégezték, első sorban tarthatnak igényt állami és községi alkalmazásokra, melyek mint a kataszter, adóalkalmazás, és egyéb mezőgazdasági ismeretek tekintetében fel.

A másik csoportot képezik a „Peritos agricolas”, kik oly irányban képezhetnek ki, mint az minálunk a földmivessékként ezek. Ezek a két évig tanulnak és kötelesek minden a kísérleti telen és a mintagazdaságban szükséges munkát teljesíteni. Ez nyújtja azután azt az emberanyagot, melyre a kerületi inspektorok dolgoznak és melyek mint munkásvezetők szerepelnek a birtokokon.

Az eddig mondtakból már látni, hogy Spanyolországban a kísérletezés legytrészt a tanintézetek, másrészt a kerületi felügyelőkre van bízva.

A tanintézetek a szerény állami dotáció és nagyrészt más elfoglaltságok mellett irányításul végeznek. A madri állomáson egy parcella, mint a kísérleti-területet végeznek, Zaragoza pedig állatokok keresztelésére fektet súlyt.

Kétségtelenül legelősebbek és legnagyobb fontosságuk azonban azon kísérletek, melyeket ezen állomás a czukorrépnák át-plantálással való termelése iránt tett. Eroll egy későbbi czikkben lesz alkalom beszélni.

A tanintézetnél sokkal nagyobb eredményt mutathatnak fel a kerületi felügyelők. A birtokos osztályval való közvetlen érintkezés folytán és a működésükre bízott kisebb területtel természetesen inkább van alkalom gyakori hibákra figyelmeztetni és a helyi viszonyok közt legajánlatosabb irányban dolgozni. Nem csak egyszerű trágyázást, vagy művelési kísérleteket csak kereten belül, hanem nagyobb körben működhetnek, meg van erre idejük, alkalom és előképzésük. Kísérletek és tanulmányok a gépek használatára a föld megművelésére a trágyázásra, a forgóra és az előállítási költségekre egyaránt vonatkoznak és ezeket beértesítik az agronom ingeuerokk testületnek, mely azt sajnos, nem mindig publikálja. Mindazonáltal igen nagy anyag áll annak rendelkezésére aki e kérdésekről iránt érdeklődik, tudommal azonban csak spanyol nyelven.

Akinek csak rövid ideig is van alkalma megfeyléni a felsorolt közegek működését, lehetetlen, hogy egyetlen évtárazást, vagy Spanyolországban mindent url a politika, ez elnyom minden más érdek. Ennek esik áldozatul a spanyol mezőgazdaság is. Az agronom ingeuerokk testülete, ha az állam elég pénz bocsátóna rendelkezésünkre, remek eredményt mutatathatna fel és hogy a jelenlegi viszonyok között, hol a Kuba és a philippi szigetek, hol Jamaica és Kuba nyeri el az ország millióit, még oly szék sikerrel működik, csak tudnó előképzésének és jó szervezeteinek tudható be.

Hercefelder A. Dezső.

IRODALOM.

Arad vármegye és Arad sz. kir. város monografiája. Szerkesztéi *Jancsó Benedek*. III. kötet. Arad vármegye és Arad sz. kir. város közigazgatási, közigazgatási és közmuvelődési állapotának leírása. Irta dr. *Gudl Jenő*. Arad, 1898. Kiadja a Monografiabizottság.

Ezen terjedelmes, 718 nagyrötli lapra terjedő és nagyon díszesen kiállított kötet gazdag tartalommal beneműtett közvetlenül annak első, a mezőgazdaságot tárgyaló része érdekel.

Ebben a területi s népességi viszonyok ismertetése után a mezőgazdaság oly méltaságban részél, mint ez hasonló irányu műveknél, sajnos ritkán tapasztalható.

A birtokviszonyok és kezelési rendszerek tárgyaló részéből megtudjuk, hogy a megyében 38,107 önálló földbirtokos és csak 232 bérlo van, tehát a házikezelés az uralkodó rendszer, csakhogy a termelés még nagyon egyoldalú, amennyiben a szántóföld területéből a piaci növények 96,5, a takarmány-növények csak 3,9%-ot foglalnak el. Figyelemre méltó továbbá, hogy a nagyhatalmú járásban a legelővelő-gazdaság rendszere divik.

A földmivelési viszonyok általában s elég beható tárgyalása után a nagy-, közép- és kisbirtokok tüzetes ismertetése következik, mely részben mindössze 45 nagy- és középirtok és 46 község kisbirtokossága, szontról kisirtok birtokok és telepvények részben nagyon részletesen ismertetnek. Az itt közölt számos és értékes adatokat maguk a birtokosok szolgáltaták s így különösen ez a rész az, mely Arad vármegye mezőgazdasági állapotát hiven visszafejeleti.

Enek után következik az állattenyésztés, az erdőszel, szőlőművelés és borászat, gyümölcstermelés és kertészet, valamint a mezőgazdasági ipar részletes bemutatása, míg a kötet többi részei az ipari és közlekedési viszonyoknak, a közigazgatásnak és a közművelődésnek vannak szánva.

A gondosan szerkesztett és konkrét adatokban feltette gazdag mű tehát különösen mindazonoknak van hivatra jó szolgálatot tenni, kik hazánk köz- s mezőgazdasági viszonyai iránt érdeklődnek.

H. A.

„Sertésenyésztés.” Irta *Dely Mátyas* állatorvos. 3-ik kiadás, ára 50 kr.

Harminczev esztendő előtt hasonló címen jelent meg Dely ur e műve 1-ső kiadásban. A „közpényes” nyelven írt alkalmunk (s még a 2-ik kiadás is) kiszagadt viszonyai közé jól beilltek s e körökbe a 3-ik kiadás ma is jól illik, mert szerző azon volt, hogy művét a mai előrehaladott viszonyokhoz mérje.

Dicséretre legyen mondva, ez a munka valóságos a „nyavaly” való, ahova kiadja bizonyára szánta is. Ily nyivóról szemlével a szóban forgó művet, becsessé teszi azt az apró gazda számára, az közvelenség, amelyivel hozzá a szerző szól mindazon főbb tudnivalókról, amit a kicsiben való házi sertésenyésztésre, hizlálásra és felhasználásra vonatkoznak. Hogy a nagyobb, intelligensbb gazda is ne találja a könyveskében figyelmre méltó és követésre érdemeset, azt nem mondatom, de — bár a könyv nyelvezete jól érthető és magyaros — a stílus, amelyben tartva van eddig, semhogy oly modern műnek mondatnám, amely az ujabbkori, hasonló tartalmu könyvek között helyet foglalhatna. *Mf.*

LEVÉLSZEKRENY.

Kérdések.

421. kérdés. Tervebe tett évi 50 hold czukória-termésem területének megműveléséhez — napaszám hiányában és drágaság folytán (80 kr.—1 ft.) — havi előlegzés mellett (dohány-rendezéshez hasonlóan) szakmámmunkások kinalkoznak. Tapasztalt ügyörnyait kérök, hogy a termelvény értékelésakor a szakmáynosoknak, a termény értékének hányada lesz mindkét fél érdekében méltányos megóvásival kiszolgáltatható? Megjogyzem, hogy a czukória mmázsája 1 ft 64 kr-ás lesz tisztán bevarta birtokom.

Czehekéza.

H. M.

422. kérdés. Szükséges volna egy oly a mezőgazdaság és a bérlo és tulajdonos közti viszonyt magában foglaló törvénykönyvre, melyből röviden s mindent meg tudhatnánk. Hol szerepeltetnek az mg? *M. Gy.*

423. kérdés. Fiszetlelt idekém mennyi táperőkülömbösg van tavalyi és idei tengeri közöt?

Vagyis szükséges-e, hogy hízókörmeink, amelyek mostanig régi tengerit kapnak, az uj tengeriből többet adagoljak? *S. F.*

424. kérdés. Parkomban szellett 9 évvel 18 fenyő lett ültetve részben egy betemetett kút fölő. A fak közül 4 a kút helye felé kétszer akkora nőtt, mint a többi, amelyek most embermagasságánl nagyobbak.

Az idén e fak közül 3 elkezdte pikkelyezni vesztlen s vörösödni s hogy is már vörös. A többi faknál egyes ágakon szinte lehet észrevenni elvörösödést, az ágak dereka tágul, vagy hegyezhe közel.

Kérek szives felvilágosítást, mitévő legyek, hogy e fakat megmentssem. Az idén nagy szárazság volt. Talajvíz 4 méterre a felszín alatt.

Néma.

L. E.

425. kérdés. Takarmányozási czélra körhizálással mi-ely olajpogácsa bir nagyobb táptértékkel; az-e, amely erősebben, vagy amely kevésbé erősen van kisajtolva? *Ö. P.*

426. kérdés. Van egy 2^{1/2} éves telivér szimmenthali bikám, amely az utóbb időben annyira megvadul, hogy a tehéneszek nem akarnek szolgálatomban maradni, mivel folyton veszelvételre van életők.

Kérem, vajjon Orr-karikával segítve lesz e dolgon?

A bika ezidigi szabadján járt a tehenekkel és kivált, ha folyalt tehene van, zavarja meg a tehéneszeket.

Mily Orr-karika lehet meg legjobban a czélnak, az e, mely állandóan be van buzva az orrára, vagy amely kisestaltató? *Sz. G.*

Gedeon-tanya.

Feltelek.

Czikória művelésének szakmányban. (Feltétel a 421. sz. körleire.) A felvetelt kérdésre megbizható válasz csak a helyi viszonyok kelő figyelembe vételével adható; figyelembe veendők nemcsak a napaszámok, hanem azonkívül a szőlőes főlőder, a föld trágya-igénye, meg abban az esetben is, ha a czukória ák közvelnőn trágyázni nem szabad, a kizsedés módja vajjon az csak kéti eszközökkel vagy répaemelő ökökkel történik s végül a remélhető átlagos gyökértérmés.

Tájékozásul egy nagyobb czukória-termelőt nyert felvétezzel adatok szolgálhatnak:

1. Földebr	12 ft
2. Talajjelöskészítés:		
Őszi rayolozás:	10 ft
Vetőzáras forgatással:	4 " 14 "
3. Trágyázás: Négyvenkint 200 q trágya á 20 ".....	40 "
Szállítás és tergetés:	8 "
Összesen:	48 ft

Amiből 1 évre esik	12 frt
4. Vetés: 2 kg. vetőmag + 3 frt 6 frt	6
Sorvetés és hengerezés	7
4. Apóds: kétszeri kapálás és egyezéshez 40 munkanap a 60 kr.	24
6. <i>Etakortúra</i> : tisztához 2	12
Szedés és tisztálthoz 40 nap-szám	24
36	36
7. Szállítás a vasúthoz	12
8. <i>Ahalmos költségek:</i>	
Adók és pótlékok	3 frt
Kezelési költség	6
Forgó tőke kamata, az eddigi költség 5 $\frac{1}{2}$ %	6
12	12
Osszes költség	129 frt

Az ezen felszámított felvett kezelés mellett lehetne átlagban 120 q gyöktermésre számítani, miszerint házi kezelés mellett a cikóriatermeslet jóvedelmezősége következőképpen alakul:

Bevétel: 120 q a 164 frt	19680 frt
Osszes termelési költség	129
Kat. holdankénti tiszta jövedelem	6780 frt.

Mínthogy pedig kérdéstevő ur birtokán a napszámlevek magasabbak a felvettéknél s így a napszám 80 munkanap felhasználásánál nem 48—, hanem 80 krajczárjával számítva, 64 frtot tenne, vagyis 16 frtalt többet, a remélhető tiszta jövedelem 518 frta számlana je; ennyit érthető el házi kezelés mellett a felvett feltételek mellett.

Ha ellenben a cikória *harmadára* lenne a munkásoknak kiadható, akkor a munkások fenti feltételek mellett (1968 : 3) = 656 fo-rintnyi keresetre számíthatának, amiből kivetszik, hogy a cikóriának harmadára való kiadása mindkét félre méltányosnak tekinthető.

Hensch Árpád.

Könyv a haszonbérletéről. *Félelet a 422. sz. kérdésre.* Ajánljuk *Károlyi János* úr könyvét a haszonbérleti viszonyról. Kapható minden könyvkereskedésben és igen világosan tárgyalja a kérdést speciálisan magyar jogi szempontból.

Új és régi tengeri feletésre. *(Félelet a 423. sz. kérdésre.)* Δ Ha tápanyagtartalom dolgában kétféle tengeri, egy régi és egy újabb kötetül vizsgálhat tárgyunk, mindig azt fogjuk találni, hogy az úregyeb tengeri tartalmaz arányig kevesebb tápanyagot, feltéve, hogy egy és ugyanazon tengerifajta-ról van szó. Rendes körülmények között azonban valami lényegesen különbözős a takarmányozásra nagyobb jelentőséggel bíró tápanyaghiány még az egy érnél idősebb tengeriben sem mutatható ki. Az egyes fajokkal tápanyagtartalma sem különbözik egymástól lényegesen, s azért a takarmányozásleltéknél arra, hogy minő tengeriről van szó, súlyt fektetni nem szoktak.

Ha azonban a tengeri nagyon szelős helyen tesz eltarvni, pl. olyan görökben, amelyek egyrészt nincsenek egészen megtöltve, másrészt szélnek, viharak, esőnek kitéve helyen állanak, úgy a tengeri szárazanyagtar-talma jelentékeny változásokat szenvedhet.

A nedvesebb környezetek megváltoztatása a tengeri összetételre a magyaból hőmérséklete a kóricuzagáradának szénsavfejlesztés kísérletben szintén csökkenthető a szénhidrátok és zsírok mennyiségét. Másfél-évig a levegő behatásának kiitt tengeri körül-beli szárazanyagtartalmának 10%-át veszteti el, míg az olyan tengeri, amely magtári keze-lésben részesül, alig veszt valamit.

Ez oknál fogva az idei tengeriből a szokottnál többet számbaíthatva venni felesleges.

J. G.

Fenyőfák leveleinek hullása. *(Félelet a 424. sz. kérdésre.)* A fenyőfák az idei hosszan-tartó szárazság következtében nagyon sok helyen kezdtek leveleiket hullatni. Ez az a bajon most már nem lehet segíteni, csakis a

jövőre nézve ama tanulságot meríteni: hogy szárazság idején a fenyőfákat is meg kell át-hatótan öntözni. Ha a bekövetkező tél elég nedves lesz, úgy — valószínűleg — kiveherik a fenyők eme bált; ellenkező esetben nem fog sérülni, úgy április első felében a fenyőfák megömlőnek.

Az nem lesz rossz, ha a fől folyamán a fenyők körül felhalmoztatja a havat, hogy ementől több nedvességhez juthassanak.

A. D.

Olajpogácsa tápanyagtartalma. *(Félelet a 426. sz. kérdésre.)* Δ Különböző olajpogácsák az olajtartalmuk magyából az olaj ki-vonása után nyertnek. A sajtolt után vissza-maradó anyag pogácsa formába prelelték s úgy kerül azután a kereskedelembe. Minél több-keltesebb gépekkel dolgozik valamely gyár, annál több olajat képes a magyából ki-présélni s annál kevesebb zsirt fog az olajpogácsa tartalmazni.

A kőzőségés eljárás szerint a falsú olajútó gyárak a magyokat nem aprózzák, csak egyszerűen ki-préselik, míg némely gyár extrahálási és a szétzútot magyok többszöri felmelegítése után a még lenyűv olajait min az újabb újabb kivontól képezik s ezért a visszamaradó pogácsa sokkal kevesebb értékes anyagot tartalmaz.

Bizonyos tehát, hogy takarmányozási célokra az az olajpogácsa jobb, a mely a magyok gyengébb ki-préselésével után nyeretik. J. G.

Szilaj bika megfektzése. *(Félelet a 426. sz. kérdésre.)* Oly tulszajl bikaét nyestésben megtartani, mely emberekre életrésztében kővesedik, mikvel az új állat ivadéka között is sok lesz a szilaj individuum.

Nem lehetetlen azonban, hogy a szóban forgó állat természeténél fogva nem volt szilaj, hanem a tehensesk hibás bánásmódja következtében lett azaz.

A szilaj bika természeténél fogva kevésbé van szó, a helyett, hogy mérszárosan eladnánk, érdemes megkísérlni, hogy orrkarkiválti kello-képező fűkét-e? Gyakorlatból ismeretes, hogy az orrkarkia jó szolgálatot tesz ily esetekben, de tudók példát, hogy a bika inkább ki-beszakoztatta orrszövőnyét, hogy sem karikálat fogva vezetni és fékezni engedte volna magát. Mindeztal próbálja meg kérdéstevő az állatán az orrkarkát, de egyben kötelet is vetteszen szarva körül, hogy annál fogva is legyen vezetőképű fekéztő s részletesen emberséges, szelid bánásmódban a bikát, mivel gyanus, hogy eddig abban része nem volt, s azért vadul.

A levehető u. n. orrszövet-fogó az orrszövőnyét lecsuszathatik: az állatodon behuzott orrkarkát ajánlom tehát, melyet legelősböben, igen jó minőségben Hauptner, Berlin Luise-nstrasse 53. színtől szereshet be. Az orrszövet-fogó olyan, hogy a bikát az ért se ezéltér, me-nál a leveletnél és felvetésnél ismétlődő fájdalom az állatot még vadabbá teheti.

Nagyon szilaj állatról lévén szó, ajánlom, hogy az orrkarkia behuzásánál a következőképpen járjon el kérdéstevő:

Az álláhehlyén erősen a jászólhoz köztő állati egy erős emterrel fogassa meg a szarvától fogva a egy másik emterrel orrszövet-fogó segítségével fogassa meg a bika orrszövőnyét, s fordítsa az ékét fejét kissé oldalra, aztán surrja át az orrkarkát a feszítés alatt elvonyodott orrszövőnyén, zárja a karikát be s az állat fejét azután bocsássa szabadon.

Az éjtét orrszövőnyébet ezéltér xero-tárnál vagy jódomezzal, mely gyogyszer-tárban kapható, bepuderezni.

A mondott berlini czégtől a 131. katalogus számú Bullenring 60 milliméteres Átmérőjű példányát és a 127. katalogus számú Ochs-enbreme 2 és fél márká ura példányát kérje, német nyelvi levélben. M.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Franciaország. A fogyasztási adók tör-lését céltól intézkedés. Míg nálunk a bor-hatás okozta fölháborodás nem tud esillapo-dni, a francia országban — januárban — mely időségi fogva szünet után nem fog jární fogyasztási adó? A törvényhozás, mely ezen adómentet törölte, az legszegényeb italt — a tiszta bort — akarta a legszegényeb népoz-sály számára s könnyébe élvezhetővé tenni, de emeltről lesz a szegény népozástáynk kö-zé, az egészségre s vagyonszámára ártalmas, hogy alkohol élvezetétl vonatik el, mert a bor-fogyasztási adó törlése következtében felmerült deficit-et úgy kerültek el, hogy a szesz leghorribb módon megadóztatva. Az új éven tül a Páris sormópján átvitt 1 hektoliter, 100 fokos alkohol az itál a 351 frankon, 25 cm.-nyi ren-feteg acis leend fizetve.

Dehát, ha a francia községek lemondna-nk a boracisról, hogy az adóelengedést le-gyen, ehhez az államnak is hozzá kell járulnia, de az állami borfogyasztás címén — újabb intézkedés — tovább szedik a 8 frank 25 cm. díjat, 1 hektoliter bor utáni adó.

A gyümölcs s mézbor után e ezimen 4 frank 50 cm. leend szedve.

Most a szlakpok a félrendszabályok ellen kelnek ki. Ha már a községek törők a boradót, miért nem teszi azt az állam is, nehogy a korcsosmár és a jövőben is kaphozkódva, egyeközös né itál a 351 fragnit.

A városi borfogyasztási adónak törlesé-ve a községgész öltárán előzőt áldozatot hoznak, mert csak 1896-ban acis címén 51.399.000 frank volt a bevétele, pl. Páris városnak, miután a bor hektoliterje után 10 frank 62 cm. (tehát kevesebbet mint Dun-dapán) fizetnek, e ezimen 6 frt 48 krajczár (szé-tünk) 1500. A Týmélénél után 4 és a sör után 15 frankot fizettek. Dehát Páris városi tanácsa csak prioritást adott a borfogyasz-tási adójának. Legutóbb tartott gyűlése al-kalmával a többség azo szavazott, hogy az össee *átpókeres fogyasztási adójt* tel-jesen törölni fogja. Páris s a többi városok lakossága tehát nem terhelhetnek se a hus, se a baromé, vaj, tojás, sajt, sőt s takarmány-érő adóval sem. Egyzsvöl a párisiak nem ismerik néhány év múlva a fogyasztási czikket érő adó fogalmát.

Az új törvény előirányozta igazolja, hogy mi-csoha visszedéssékkell lehetne a fogyasztó köz-szégész szárolni, a fogyasztási adó behajtása körül.

A városok, hogy örületes kölcsonnék for-rása ki ne apadjon, hosszú időkre zálogosították el fogyasztási adókat bevételeit, Páris városja ötödödon szerzett magának 1500 millió frank adósságot.

Az összfogyasztás adója ezímen Páris városra ma közel 300 millió frankot vez be s hogy ez a népessége nézve mily óriási teher, kivilágít abból, ha tudatjuk, mi-szerint egy négy tagból álló párisi család évente 30000000 frtet ezen a czímen. A fogyasztási adónak létjelőségussázt egyébránt már réges-régen kifogásolják mindenfelé. *Tur-gót és Terry* abbé azt állították rólok, hogy *az oly csapás, mely állatmára van a közelel-mezésnek s éppen ez oknál fogva áldóbb-naggyal fog megvárni.* Milyen 1856-ban Bel-giumban megintérték, *Pomona* az állította róla, hogy az adón leggyöleleesebb, mert termelőt s fogyasztót sújt egyszerre. Perse törölését országszerte örömmel fogadták.

Anapach Brüsszel város polgármestere 1889-ben az 6. Enquete Agricole-jában azt írja, hogy a fogyasztási adó törlése kimond-hatlan jelentékeny a mezeli és városi munká-sára nézve.

Leen Say azt állítja, hogy méltatlanság a fogyasztási adó azért, mert a polgárt nem vagyoni állása arányában terhel, hanem emberi szükséglete szerint. Arra nézve mindenféle hemzseg a sok bizonyíték, hogy a fogyasztási adó mindig beköszörvő volt a gazda termékének szaporá értékesítésében.

Gondoljuk meg csak alaposan, mi gátolja a termelőt, hogy a fogyasztóval direkt össze-kötetésbe lépjen s oszkamár rájövön, hogy a fogyasztási adó e tekintetben micsoda botránykövy szögöl.

Mindketlen megtalánnak hasznukat, ha avval időt nem költené vesztgetni, ha a finácza komplicizása s közbenjáró szereplését a kettő közé nem élelné.

Aztán ha a termelő a nyeresége arányában lenne terhelve vagy ha a fogyasztó kvótájának megfelelőleg lenne szarozva!?! Dehát a tarifá egyelőnen sujt — tekintet nélkül a minőségére (ha lőre, ha aszu, bő az minőség!?) — és ez a méltánytalanság lesz előző-ebb előzőjébe bukásának Európaszerte.

Angliában, Svájcban, Szászországban, Dániában már régóta töröltek, Belgiumot 1860-ban szabadították fel alóla.

Hollandiában 1865-ben és Spanyolországban 1869-ben küszöböltek ki. Poroszországban s nagy Németországban egredni kellett a gazdák s a kereskedők mind hangozóbb felhasználásnak s törölni kellett 1875-ben. Megmaradt edzőisermet meg Francia- s Olaszországban, hol már eddig nagyon hevesen szólaltak fel ellene, no meg Ausztria-Magyarországban, hol az adó meg csak saba alatt mutatják annak a függőségnek, amelynek eddig még alig akadt érdemes szöszölő, ki ennek az igazán véris szört, igazgatálan adónak megsemmisítődet merete volna megpendíteni.

Dehát a szunak e fajtájú jó befészkelte magát társadalmi intézményeinkben s most látni állhatunk a függőségnek, amelynek kedelmi kámrák, szövetkezetek, bizony bajos lesz azt kiirtani. Lám *Coblet* már 1864-ben, mint a haladás s a kereskedelem szabadsága elleni merényletet jelzi a fogyasztási adót. Az 1791-iki francia forradalom csirajából vélte kiirtani s ennek dacára máig meg van s virágzó.

A francziák most nagyra vannak vele, hogy bár sokára s igen nehezen, dehát mégis csak meg fogják szüntetni a fogyasztási adót, csak kis gondolkodásba kerül: helyelővöb-cek hogy lehessen kitalálni és alkalmazni. Franciaországban 1514 közege van, melyen ha a gazda termék becsülettel értékesítésnek lett alávetve. Az igazgatálan adó, melyben egy a fogyasztó, mint a termelő érdeke van sérteve, a mulo században éli le végnapját. Mi tán csak a jövő században ebredünk annak tudatára: a méltányosság, a logika s igazság mi mértékben sértenék a fogyasztási adó alkalmazásával.

Az idegen vagyók bővítésére ellen. A Calvados, Nievre s Allier megyék szövetkezt gazdái földművelési s kereskedelmi miniszter-rikköz a következő petíziót intézték: „Vidékünk mezőgazdasága, állattenyésztése s kereskedelem erősen van veszélyeztetve. A stearin, margarín s a szappanipar oszok bűntörténelmi szar-rolják a gazdánkat. Sürgős intézkedést kérünk ellenük. A szerencsétlen paraszt a tartós szar-zsosság következtében sem takarmányt, sem legelőt nem tudván nyujtani állatainak, potom áron kénytelen azoktól megválni. Az ehétl francia zsidókat árul az említtet, kartellba lépett triffolium azután az amerikai fattyú ára után szajba megy, mely bűdös, rothadó, beteg-ség mikrobaival szaturált s melyet az amerikai csak azért szállításnak át hozzánk, hogy vele odahaza a közözségességét ne veszélyeztes-sek. Evvel a termékkel nyujtják le a francia élveztetőnek árát 30–35 frankra a 100 kg. után. Már pedig ily árat melletti a tenyész-örök még csak önköltsége sem térül meg. Na-

gyon természetes, hogy ily viszonyok mellett a francia tenyésző nagyon is kezd tartózkodni a hideg produkálásától.

Már pedig a gazdák évenként e téren 12 millió értékű árut termeltek, hát nagyon kérgesen lenne, ha azért, hogy néhány gyáros meg-gazdagodjék, ez az óriási földművelés forrás be-áradjon, lit az ideje, hogy az állam a Rose, Taillander, Lechevalier-féle törvényjavaslattal lépessze életbe! Vártuk fiktív üzletek tördésit s a bűntörténelmi jogb. 410. §-ának módosít-ását — dehát negyedszázad óta hiába várjuk!

Az 1870-iki végetes háború által ejtett sebekben azelőtt a jogban ott állt kihaverni, mert a nemzet dajkaja — a mezőgazdaság — nem részesült kellő pártfogásba. Az erélyes felszólalás az egész francia saját kísérri rokonzenes megjegyzésekkel. Ambar itt-ott azt hangoztatják, hogy Vigier csak olyan, mint elődje Meline — ne várjanak tőle semmit, hanem a petíziót szorítsák ki, míg a nemzet igazságtól miniszterhez nézjenek, ő volt az ki a gazdákknak a választások idején egy földet igért, hát a most szavát tartja?

Németország. A németek nem szorulnak gabonainportra. (P) A német kormány, annak előestéjén, hogy az Oroszországi s Ausztria-Magyarországi formálók kereskedelmi szerző-kezők megújításán áll, összehívta a mező-gazdaság, kereskedelem s az ipar képviselőit, hogy azokkal tárgyalassanak a jövőben szükséges reformokról.

A mezőgazdasági tanács sietett a fel-hívásnak eleget tenni s a előf sorban is annak feladatát szorították ki, hogy a mező-gazdaság képes a beföldi gabonaszükségletet megfelelően rövid idő mulva, bár az agrárérdekek ellenségei vált az bizonyítják, hogy védvámokra nincs szükség, mert a hazai termelés a befolyasztásra elégtelen.

A tanács végre meg azt a kérdést is felteszték, hogy vajon csak a mező-gazdaság képes annyit termelni, mennyi odahaza szükséges, nem volna-e helyelőve, hogy bizonyos állami pártolásban részesüljön a mező-gazdaság; tekintve, hogy az összlakosság egy harmadarszöt gazdánép képezi?

Dehát lássuk a németek gabonakonzum-át megjelölés. A *Deutsches Reich* statisztikai adatai szerint a németek fejenként, naponként 516 gramm — (188 közt évenként) kenyeret fogyasztanak. Miután a legutóbbi népszámlálás szerint 35,420,473 fejből áll a Németbirodalom összlakossága, következésképp 10,053,049 tonna kenyérre van ott szükség évenként. A gabonater-melés megadja az elemzők utóbbi időben fo-kozták, bár nem a terletszaporítással, hanem a termelés intenziválásának fokozásával. A 80-as években egy hektárról átlagban 1303 kg. termett, ezt az utóbbi időben 1505 kgra emelték. Már most a tanács számítása oda mutat, ha a német gazdák a termeszközt csak a közép négyesig, az elemzők szerint 12 kg-mra tudnának többet termelni, egy szemet sem leszne kénytelenek a külföldről behozni.

„A *Deutsche Landwirtschaftliche Presse*“ már edzőiserint biztató olvasóit avval, hogy már közel az idő föltöve, hogy a borzeli ipar kereskedelmének a meglévőre szolgá-landó gabonanyagot ne drágítsák s más éreket ne fordítsanak — a külfölnök több adóter-vel nem lesznek.

Csak aztán a kormány, a törvényhozás testület védje is, meg óvja is a nemzetl kínc-estet, ami első s legzsebtebb kötelezések is. A közöl jövőben megadják a nemzetl szö-kelet a redős valónak megfoglaltat.

Amerika. A mezőgazdaságok hivatalos képviselői. A tengerentúli érkező hideg ki-merítő tudósításokat közölnek az Egyesült-Államok mezőgazdasági társulatairól. Együkik: „*Nationalgrange of the Patrons of Husbandry*“ a közönségnek elmondta, hogy az országban 26,000 helyi társulás goezpontja. Alkuvást év 1807. A szövetkezt

a mezőgazdaságot hivatalosan képviseli az Egyesült-Államok kormányában. Teremtett szá- mos biztosítási s hitel társulatot, mely melles- leg a gazdasági termények vételével s eladásá- val is foglalkozik. Ha jó vagyunk értsüvel, a hatalmas szövetkezt magához kezdeménye- zésének műve s midőn az Egyesült-Államok kormányja csakugyan meggyőződött működésé- nek hasznosságáról, akkor tekintete mint oly testület, mely lényeg hivata van a mező-gazdaságot hivatalosan képviselni s mindent előkötve, hogy működése elől az akadályok elhárítsa.

Megvagyunk győződve, hogy a mi miniszterünkben is birnak tudással az amerikai intézményről s nagyon jól esnék nemzeti mezőgazdaságunknak is, ha függelen, hivatalos képviseléstet nyerhetne.

VEGYESEK.

Mai számon tartalma:	Oldal:
Az OMGE közleményei.....	1895
Közgazdasági szakosztályi ülések.....	1895
Az Országos Törvény-ör Bizottság ülése.....	1899
Az OMGE közleményei.....	1898
Vázlatok a spanyol mezőgazdaságról. <i>Herczfólder</i> A. Deszsi.....	1704

Tarcsa.	Oldal:
Az életmód. <i>Böröny István</i>	1896
Növénytermelés.	
A répa betakarításáról. <i>Christófóly Béla</i>	1701
Gazdasági pélyeztet.	
A gőzérvelről való használati módosítóg. <i>iff. S. P.</i> 1703	
Állattenyésztés.	
Szarvasmarhák gumókója. <i>Fuchs Andor</i>	1704

Trodalom.	Oldal:
Árad vármegyéje és Azud és kir. város monogra- fiája. <i>H. A. — Sertényenyásztás, M.</i>	1705
„A székelyek“.....	1705
Külföldi szemle.....	1707
Kereskedelem, térszék.....	1709
Szerkeztői szemle.....	1710

Kinevezés. A földművelésügyi min. miniszter *Jaskó Géza* II. tanársegédet, a *Közlekek* munkatársát, a budapesti mi. kir. állatorvos akadémia állattenyész- tésztészke mellett, ez állásában 1899. évi január hó 10-án továbbra is megnevezte.

Eljegyzés. *Kovács Zoltán* földmérnök ügyvel váltott örök. *Kovács Józsefné*, az. Tóth *Gizella* úrnéval Turkeven.

A Fesztich szobor-bizottság gyűjtő ível.

A *Közlekek* f. évi 89. számához mellékeljük a Fesztich György grófnak emelendő szobor alap javára eszkölendő gyűjtéske czöljárja a gyűjtő íveket. Felkérjük olvasónkat, hogy a gyűjtési öszegket a gyűjtőíveivel együtt a Fesztich Szobor-bizottság címzésre s az OMGE, pénztárhoz mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

Az Engel-féle borharmisítóg ügye. mely még mindig élénken foglalkoztatja a sajtót, új fordulatot vett azaz, hogy Perczel helyelővö- miniszter megígért a szövetkezt az ügyben, hogy az Engel-féle forrás az ügyben határozatot hozza s a hatóságilag felgallat borok listája kiadattá. Engel sietett a visszanyert bormintákat „hazájuk” felhasználni s aztán levelet ír Darányi miniszternek, hogy üzleti rep-putációja érdekében be nem érheti azzal, hogy „gyűjtési öszegket a gyűjtőíveivel együtt az Engel-féle forrásra az ügyben határozat megke. kért maga ellen új borvizsgálatot. Darányi azzal felelt a borkereskedőnek, hogy az üzleti hírnevére oly nagyon feltékny, ne új boroi- tókat ajánljon fel, hanem adta volna vissza a régeket a hivatalos pecsételt rájuk, hogy azokat vizsgálják meg s kérésével állítsattat. A vizsgálat éhe forráig tovább. Félkizen a vádpontok is egyre fejlődtek. Engelenk ellen. A napokban Erdélyben jöttek óriási massa hansen bor nyomára, amely a pécsi borpanscolak manipulációja utabb világot vett. Ugyvaan három kolozsvári borkereskedő *Séifritz Antal* pécsi borsnyákereskedőket csak a napokban rendelt nagyobb mennyiségű bort, melyet a

pécsi cég utnak is indított s a hét nagy hordó bor megis érkezett a kolozsvári vasúti állomásra. Időközben a Seifritz-cég megszerte a pécsi borkor ellenfeleitől a hat hordót hazaszánnak, mielőtt is távirattal visszarendelte a küldött borokat. De a távirati rendesre már elkésett, mert akkorra a rendőrség rötöle a kezét a gyanu bora, mintát vévén belőle, lepecsétellette és további rendelkezésig a vasúti pályán őriztetni küldte. Az ügyet a földművelésügyi miniszter Kolozsvárra küldte, mesterehez az ügyből kifolyólag táviratot intézett, melyben elrendeli, hogy a vizsgálat eredményéről hozzá részletes jelentést terjeszzenek föl. Kolozsvár város polgármestere, a főkapitánytól vett adatok alapján azonnal megkezdte jelentését a miniszternek. E jelentés szerint a legutóbbi három hónapban tizenhárom kolozsvári megrendelő hónapra érkezett bort, július, szeptember hónapokban több mint nyolcz ezer hektoliter. A rendőrség kiderítette ez is, hogy nemcsak egyenesen Pécsről, hanem Szepsi Szendrőgyőről és Balázsfalváról is érkeztek Kolozsvárra nagy mennyiségű borsólyvet lelyket éppen a forrás hóelőleének elpalástolása végett küldtek így közvetlenül a pécsi borsógyárosok. Érdekes tapasztalatot szerzett a kolozsvári rendőrség. Több pécsi cég ugyanis, mint értékük finom bor magas utánvéttel több ízben küldött olyan kolozsvári cizmekre, a melyek a vasúti küldemény nem váltották ki. Ezt a bort az államvasutat rendesen elárvereztette. Kolozsvári kereskedők abban a hitben, hogy finom bort vesznek, jó árték megvéttek az árverésen ezeket a pancsokat. A pécsi borsopancsok így is jöttek ki. Edigéig a kolozsvári rendőrség tiz helyről vett mintát és máig nyolc olyan borsóerő helyet jelentettek be, amelyekben pécsi pancsolát árultanak. Hogy valamennyi Kolozsvárra szállított bor műbör, bizonyítja az is, hogy a pécsi must a helyszínen harmazet árszámon aialt nem vásárolták; már pedig számtal igazolja, hogy a kolozsvári rendőrség több borkor heklitorát 15—25 forint között váltakozik. A Királyhőgón túl az eddigi nyomozási során kiderült, miszerint nemcsak Pécsről, hanem Magyarországn „többit” városából is érkeztek Kolozsvárra „pécsi” hamis borkok. A bor jó is volt, szép (pécsi) is volt, csak egy kicsit hamis volt. Hallomás szerint nemcsak Kolozsvárról, hanem a vidék több nyilvános borsóerőinek pénzéi is csupa hazai borsokkal vannak megrakva, így ezért a hatóságok legzsenesebb körü vizsgálat megölésére sarkallják. Legutóbb Nagyváradon nyolcz ezer hektoliter bort leveztek a rendőrség és abból száz levezet felküldött a földművelésügyi miniszternek vizsgálatú állomásra. A bor a pécsi *Engel Sándor fia* és *Tauszig Adolf* cégekétől való. A pénzügyi igazgatóság intézkedett, hogy a kereskedőköt, kiknél a bort lefogalják, az italmérés engedélyt megvonják. A helyügi és földművelésügyi miniszternek az ország több vidékéről is különösen a külföldi főző pancsok folytan, állítógal el vannak határozva, hogy végrevalahra véget vessen azoknak a bünos visszaéléseknek, melyek a magyar bor hítelét a külföldön már évek óta megtorlatólag kompromittálták. Azt hisszük, hogy végre—aláhálást— megkezdett a hazámunk orjája, a nyomozás a borsopancsok ellen a két miniszterre jobban szorul s az immár minden oldalról felzúduló közvélemény parancsazza követeli a szigorú megtorlást.

A gyümölcsértékesítés kérdése. Mint minden évben, így ez idén is a gyümölcsüzemeltetők befolyásait elismerték, megújult a panasz, hogy nincs törhető a magyar gyümölcsnek. Általános most is a panasz az országban, hogy az ezidei nagy gyümölcstermés a gazdára nézve majdnem egészen kárba vész, mert a gyümölcsnek nincsen ára. Annál kellemetlenebb, hogy árnya ilyen körülmény között még Szibériá is csak úgy tudná me bihozni, mint a maga gyümölcsállítá-

mányait s ezzel még jobban megnéhezíti a hazai gyümölcs értékesítést. A szerbiai gyümölcs, mely ezidő legfőbbek csak Budpestre költözött, most is véget, most is megkezd az egész országot olyannyira, hogy legutóbb rövid névvel alatt közel 500 vagyon szerbiai gyümölcs lépte át határunkat. Vidéki városaink közül Zimony, Ujvidék, Pétervárad, Szabadka, Zenta, Ináca, Verbasz, Topolya és Hódmezővásárhely részesek ennek a földemeltetvénynek legutóbbaként. Az országban a hazai gyümölcsüzemeltetők inkább véset erőteljességéből, semmint nyerne. Alsó-Fehér vármegyéből panaszokdának amiatt, hogy a gyümölcs ára alacsony s még így sem akad vévő. Itt van tehát a magyar ember éhfeletlenességének a következménye; gyümölcsüzemeltetők őrül-őrül növekedik s ezzel szemben kiviteeli esztornáink nem hogy szaporodának, hanem bajok az idegen gyümölcs és saját piacukon vor meg. Ez egyáltalán nem csodálatos. Több krónikus hiba teljesen diszkvalifikálja a magyar gyümölcsöt a kivitelre nézve, a közönség szemelő nagyarából sándorozza, 10—20 fájából több egyből; inat, 2 a gyümölcsök minőségét szorították; 3, a csomagolás kritikán alóli, a felhasználók korak és ládák sulya és alakja a legkülönbözőbb. Ezek a hibák tapasztalhat szerint még a külföldi értékelést is rendkívül megnéhezítik, nem is álmódunk tehát a kivitelei piacok meghódításáról, míg e tekintetben a szükséges egyöntetűség nem jön létre. Egyelőre a befogyasztás emelésé felől szükséges gondoskodni. Legnagyobb figyelmet érdemi a gyümölcsüzemeltetők előállítás s különösen a közönségtől nyári gyümölcsök kudarozása. Őriási összeképek adnak ki e külföldiek piacokról gyümölcsötök, holott azok előállítását óvatossal sem hozsókányság. Ez indította a TMOE-t arra, hogy egy szakegyetint kíván foglalkoztatni a gyümölcsüzemeltetőkkel, aki így módon a gyümölcsüzemeltetőknek egy egységes, mely általános szabályokat kidarozza, meg. A harmadrendű gyümölcs értékesítés érdekében pedig egy, a gyümölcsüzemeltetők gyümölcsösor előállítására szolgáló intézményt kíván létesíteni a kertészeti tanintézet kapcsolatában, amely bizonyos minimális ár mellett átvenné a gyümölcsöt a budapesti piacokról s ekként a nem értékesített, vagy romlásnak kitétt készleteket még mindig értékesíteni volna képes a termelő gazdák javára. Evgéből ezt az intézményt természetesen kapcsolatba kellene hozni a magyar Gazdák Várszárkörrel. Ellátó Szövetkezetei, mely a termelőkköt állandó összeköttetés tart fenn, és az OMGK-nek ez a két terv meggyeri az illó körtörő támogatását, már magukbanvéve is sokat látnének a gyümölcsbefogyasztás emelésén. Előreláthatólag a földművelésügyi kormány is mindent meg fog tenni, hogy ezeket az értékesítési kérdéseket a termelőközönység javára oldja meg s ez a gyümölcsüzemeltetőknek a beavatkozású ürtörtént emelésével kapcsolatos kötelesség is, mert bár tagadhatlan, hogy a gyümölcstermelők közönység az önmaga iránt tartó feladatok megoldását joggal nem várhatja felülőt, ténny azonban más részről az is, hogy a gyümölcsértékesítés szervezetlenségé miatt őriási veszteséget szenved az ország gyümölcstermésében uton-módon megmennti nem iparkodnak.

A sopronmegyei közönségi gazdasági állátpozíciói szövetkezetek. A Sopronmegyei Gazdasági Egyesület szűkebbköri bizottsága legközelebb foglalkozott a Soós Károly és Gallé Pál által készített „A sopronvármegyei közönségi gazdasági állátpozíciói szövetkezetek” tárgyával. A dolog keresztülvitelére vonatkozólag, első sorban az a kérdés merül fel, vajjon így mint az alapszabálytervezet szerint tervezett: szövetkezet uton, vagy pedig szabályrendelettel kényszerbiztosítás utján lépések-e előtbe? Gallé Pál a szövetkezet uton való létesítést javasolja, miután véleménye szerint a kényszerbiztosítá-

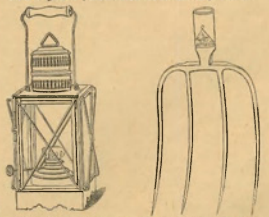
si igen nehézségekbe ütközne. A szövetkezet uton való létesítésnél, minden közönségben a szövetkezetnek egy bizalmi embere volna, ki az ügy iránti lelkesedése, nem pedig esetleg más oknál fogva valóllná el tiszteletbeli hivatalát, mi az ügy iránti bizalmát a nép között igen emelvé. Úgy községek, melyek az ügynek elsenége — mert ezekre is kell számitani, miután minden új dolognak vannak ellenségei — ha szabályrendelettel kényszerbiztosítás a beépítésre, csak árthatnak a dolognak. Soós Károly: Ha mindentörön kényszerbiztosítás akarának, azt is csak az esetben volna legelőszérűbb keresztülvinni, ha a dolog más szövetkezet uton létesítit, több év át sikerrel működő, már népszerűségnek örvendő, mely esetben a kizárólag a kényszerbiztosítás életheletteljességét már nem vennék úgy fel, mint hatóságilag rájuk gyakorolt újabb terhet. Hajas Antal nézete szerint a vármege az állátpozíciói szabályrendeleti uton nem lehet kötelezővé, miután erre törvényes intézkedés nincsen. Dr. Bádn Endre nézete szerint igen údvös volna a biztosítást kötelezővé tenni, igaz, hogy a törvény kifejezetten nem enged meg így szabályrendelet akotását, de el sem tilja. Az ügy szövetkezet uton való megoldásánál is megtalálható a kényszerelv, mert nem az egyes községbeli emberek, hanem a községbeliek többsége dönt a felett, hogy beletéjenek a szövetkezetbe vagy sem. Szerinte a biztosítási díjakat is legkönyvéb volna a közigazgatás utján behajtani. Financzícski szempontból tekintve a dolgot, is azt ajánlja, hogy szabályrendelettel kötelezővé téssek a biztosítás. A cél is hamarabb érhető el, ha minden 16-és szarvasmarhatulajdonos biztosítást állítgat. Többek hozzájárulása után elhatározta a bizottság, hogy a községylet elé a következő javaslatot fogja előterjeszteni: A tervezett állátpozíciói intézmény szabályrendelettel létesítessék, a téli vándorelőjárások alkalmával az ügynek propaganda csinálással, mely általánosan egyetemesen az ügy iránti hangulat kipuhatódol. Ha pedig a szabályrendelet uton való megoldás le nem gyzhető akadályokba ütköznek, a biztosítási más szövetkezet uton való életheletjesség kiséreltessék meg.

ALAPÍTTATOTT 1872.

SCHOTTOLA ERNŐ, BUDAPEST.

Működő kőszálat
VI. Andrásy-ú. 2. VI. Révay-u. 16.
Fonócsé-palota. (Saját telephely.)
Dátorkozó a G. E. árkezelőbizottság
„Hollo” írtaló és gazdasági viharlámpáját
bevezeti Győrmezőre a jánkán

Ára teljesen felszerelve drubanként forint 250.

Van szerkesztés egyúttal kitűnő minőségű tartók.
Köszönjük megadta és szándékállamát,
„Hollo” írtaló és gazdasági viharlámpáját
75 KR. Ft., ággal darabanként 90 KR. Ft. által.
Az órái helyére legelőszérűbb árakon ajánlók leg-
jobb minőségű.

marha láncozat:

4 1/2, 5, 5 1/2, 6, 6 1/2 Tm. 4000 szodony-
fónon áttörtöt dróba 42 43 44 45 46 47. 48
máskül. bekezdésben.
Legelőszérűbb beszerzési forrás minden egyéb meg-
zárólagos szükségletit cikkekben. — Árjegyzéköt Kivántra
nygven és bérmentve.

Haszonbérleti hirdetés

Gróf Batthyány László ur tulajdonát képező

Oroszlámos-bébai uradalom

(Torontál vármegyében), melynek területe 1200 □ ölével számítva **11.164 hold** ³⁶³/₁₂₀₀ □ **51**, a hozzátartozó tiszti lakokkal, majorokkal és gazdasági épületekkel együtt, **1899. évi Január 1-től kezdve**

10—20 évre haszonbérbe adandó.

A haszonbérbe vételre vonatkozó jelentkezés írásbeli ajánlatok útján történik.

Az írásbeli ajánlatok 1898. évi december 27-ig a tulajdonos Gróf Ur megbízottjához: **Eredics Ferencz** kir. tanácsos, szombathelyi lakos ügyvéd urhoz **küldendők be**, ki egyuttal a vállalkozóknak a szükséges felvilágosításokat megadja, sőt kívánatra nekik a szerződési pontozatok tervezetét is megküldi.

Az ajánlatok felett a tulajdonos Gróf Ur szabadon határoz, tehát ezek egyikébe sincs kötvé.

Köpesény, 1898. november hó 14-én.

Gróf Batthyány László

központi irodája.

Ezen hirdetésnek — írásbeli megbízás nélkül — **készítése** nem ajándítik. 6747

Eladó szőlővessző.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület

„Istvántelki immunis“ homoktalajú

szőlőjéből a következők

európai és amerikai szőlővesszők eladók.

1. Gyökeres európai vesszők.

Olasz Rizling	18,000	ezre	16	ft
Nagy Burgundi	5,000		16	
Ménes fehér	5,000		16	
Madeleine angevine	2,000		16	
Chasselas blanc	1,000		16	
Chasselas rouge	2,000		16	
Tramini piros	3,000		16	
Piros Bakar	1,500		16	

Chasselas blanc	15,000	ezre	12	ft
Chas. blanc equant	1,000		12	
Tramini piros	4,000		8	
Piros Bakar	2,000		8	
Szent-Lőrincz	2,000		8	
Nemes Kadarka	500		8	

3. Gyökeres amerikai vesszők.

Jaquez	2,000	darab	10	
--------	-------	-------	----	--

2. Síma európai vesszők.

Olasz Rizling	25,000	ezre	8	ft
Nagy Burgundi	8,000		8	
Ménes fehér	8,000		8	
Madeleine angevine	2,000		8	

4. Síma amerikai vesszők.

Hebeumont	1,000	darab	6	ft
Jaquez	5,000		5	
Hiparia Sauvage	5,000		5	

Megrendelések az

Országos Magyar Gazdasági Egyesület

igazgatójához

Budapest „Köztelek“ intézendők.

Az elhárított országos vagy társasági tartozás a megrendelés beérkezéskor. A megrendelésnél a vesszők fele ára előre beklndulás, hátralévő rész utánvétel szedetik be. Csomagdíjért és vasútra szállításiért ezenkívül 1 frt számítatik.

Igazgató.

MEGJELENT

az Országos Magyar Gazdasági Egy. kiadásában a

Suschka Richárd

(a magyarországi gazd. akadémiá intézője)

Egyszerű gazdasági számvitele,

az O. M. G. E. által 1000 frt pályadíjjal koszorozott **pályamű.**

Bolti ára csinos vászonkötésben **3 frt.**

Az „Orsz. Magy. Gazd. Egy.“ tagjainak, illetve a „KÖZTELEK“ előfizetőinek csomagolva és az összegyűlözetes beklndulás mellett portómentesen megküldve **2 frt 30 kr.**

Megrendelések a „Köztelek“ kiadóhivatalába,

BUDAPEST, IX. ker., Üllői-ut 25. szám alá intézendők.

Helyesen az 13. sz. 20. sz. az, nem feltétlenül...

KIS ARDETESEK.

Csak a legújabb és a legújabb...

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel változóan szíveskedés levelből egezt vagy egyezszoletot kiltunk.

Az alábbi helyesre... azonos egy egy, mint a...

Keresztiek... a keresztek teremt...

Gazdálkodás... az első az első...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Bánási... Jere hivatás...

Magy. Kir. Államügy...

Rogynat feltevések... Rogynat feltevések...

Paloták... gazdasági ügyek...

Állatok... Az állatok...

Utadó... Utadó...

A sertés... A sertés...

Magy. Kir. Államügy... Magy. Kir. Államügy...

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.

Vasvármegyében... Vasvármegyében...

ÁLLÁS KERESŐK.

Szakképzett... Szakképzett...

Élőbe

Élőbe... Élőbe...

Utadó

Utadó... Utadó...

A sertés

A sertés... A sertés...

Magy. Kir. Államügy

Magy. Kir. Államügy... Magy. Kir. Államügy...

Művel

Művel... Művel...

Magyar-óvári

Magyar-óvári... Magyar-óvári...

Key

Key... Key...

Utadó

Utadó... Utadó...

Utadó

Utadó... Utadó...

Utadó

Utadó... Utadó...

Értes

Értes... Értes...

Földműves

Földműves... Földműves...

Földműves

Földműves... Földműves...

Utadó

Utadó... Utadó...

Utadó

Utadó... Utadó...

Utadó

Utadó... Utadó...

Pályázat

Pályázat... Pályázat...

Gazdálkodás

Gazdálkodás... Gazdálkodás...

Köszönet

Köszönet... Köszönet...

Utadó

Utadó... Utadó...

Utadó

Utadó... Utadó...

Utadó

Utadó... Utadó...

Gazdasági

Gazdasági... Gazdasági...

Földműves

Földműves... Földműves...

Utadó

Utadó... Utadó...

Utadó

Utadó... Utadó...

Utadó

Utadó... Utadó...

Utadó

Utadó... Utadó...

Utadó

Utadó... Utadó...

Utadó

Utadó... Utadó...

Utadó

Utadó... Utadó...

Utadó

Utadó... Utadó...

Utadó

Utadó... Utadó...

Utadó

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó borsosgyök... Havarok, falgaz...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

Utadó... Utadó...

</

